

ΕΡΓΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

της
αναπληρώτριας καθηγήτριας
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΤΙΚΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2024
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

A. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	4
B. ΣΠΟΥΔΕΣ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ	5
Γ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ.....	6
Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	7
α. Στο Τμήμα Φιλολογίας του ΑΠΘ	7
β. Σε άλλους εκπαιδευτικούς φορείς	9
E. ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΑ	10
ΣΤ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ	10
Z. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	13
H. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ & ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΡΓΟ.....	14
Θ. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	15
I. ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	23
α. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ, ΗΜΕΡΙΔΩΝ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ	23
β. ΜΕΛΟΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ & ΒΡΑΒΕΙΑ	24
γ. ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ, ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ.....	24
δ. ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ.....	24
ε. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	25
στ. ΟΜΙΛΕΣ ΓΙΑ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΟ	25
K. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ & ΗΜΕΡΙΔΕΣ	26
ΚΑ. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ.....	30
α. Αυτοτελή Δημοσιεύματα	30
β. Επιστημονική Επιμέλεια τόμων & εκδόσεων.....	31
γ. Μελετήματα	32
δ. Ποικίλα άρθρα & δημοσιεύσεις	35
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	35
ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ.....	36
ΛΗΜΜΑΤΑ	36
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	37
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ.....	37
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ.....	37
ε. Μεταφράσεις.....	38
στ. Φιλολογική-εκδοτική επιμέλεια τόμων.....	38
ΚΒ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ.....	39

A. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Γεννήθηκα τον Μάιο του 1964 στη Θεσσαλονίκη, όπου τελείωσα το 13^ο Λύκειο το 1982. Φοίτησα στο Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1982/3 - 1986/7) και αποφοίτησα με βαθμό πτυχίου «Λίαν Καλώς» (7.576) και ειδίκευση «Νεοελληνικής Φιλολογίας». Ως υπότροφος αρχικά του προγράμματος ERASMUS (“Free Movers”: Νοέμβριος 1989 - Ιούνιος 1989) και στη συνέχεια του Ιταλικού κράτους (Νοέμβριος 1990 - Μάρτιος 1991) παρακολούθησα μαθήματα ιταλικής γλώσσας και πολιτισμού στη Ρώμη, όπου έζησα και εργάστηκα έως το 1997. Στο διάστημα αυτό παρακολούθησα μαθήματα ιταλικής φιλολογίας στο πανεπιστήμιο La Sapienza της Ρώμης και ασχολήθηκα κυρίως με τη μελέτη του έργου του Δ. Σολωμού και ειδικότερα του Β΄ και του Γ΄ Σχεδιάσματος των *Ελεύθερων Πολιορκισμένων*, σε συνεργασία με την καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας στο ΑΠΘ Ελένη Τσαντσάνογλου (†1995). Από το 1998 έως το 2003 ασχολήθηκα με την εκπόνηση της διδακτορικής μου διατριβής υπό την εποπτεία του καθηγητή Παν. Μουλλά, του αναπληρωτή τότε καθηγητή Χ. Α. Καράογλου και του αναπληρωτή καθηγητή Χ.-Δ. Γουνελά. Τον Απρίλιο του 2003 υποστήριξα με επιτυχία («Αριστα») τη διατριβή μου στο Τμήμα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τον Ιανουάριο του 2010 πήρα πτυχίο Ιταλικής Φιλολογίας από το Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Θεάματος (Dipartimento di Italianistica e Spettacolo) της Φιλοσοφικής Σχολής του πανεπιστημίου La Sapienza της Ρώμης.

Από τον Μάρτιο του 1997 έως τον Αύγουστο του 2007 εργάστηκα στο Τμήμα Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, αρχικά ως επιστημονική συνεργάτιδα και στη συνέχεια, από τον Νοέμβριο του 2003, ως «επιστημονική ερευνήτρια». Τον Αύγουστο του 2007 ορκίστηκα στο ΑΠΘ σε επί θητεία θέση Επίκουρης Καθηγήτριας Νεοελληνικής Φιλολογίας. Το 2010 έγινα μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας και το 2016 Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας, θέση στην οποία υπηρετώ έως σήμερα.

Κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2015-2021 και 2022-2023 δίδαξα νεοελληνική λογοτεχνία ως μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο Πρόγραμμα Σπουδών «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό», Θεματική Ενότητα «ΕΛΠ 30: Γράμματα ΙΙ: Νεοελληνική Φιλολογία 19ος - 20ός αιώνας». Από το τρέχον εαρινό εξάμηνο του 2024 διδάσκω θεωρία και πράξη των ψηφιακών εκδόσεων στη Θεματική Ενότητα «ΨΑΕ61: Ψηφιακά κείμενα: επεξεργασία, επιμέλεια, δημοσίευση» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου «Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες: μέθοδοι, εργαλεία, πρακτικές».

Είμαι μέλος της επιστημονικής επιτροπής του περιοδικού *Rivista Studi Bizantini e Neoellenici* (<https://www.antichita.uniroma1.it/rivista-di-studi-bizantini-e-neoellenici-rsbn>). Από το 2018 είμαι αντεπιστέλλον μέλος του Istituto Siciliano Studi Bizantini e Neoellenici Bruno Lavagnini του Παλέρμο.

Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά μου εστιάζονται στο έργο του ποιητή Δ. Σολωμού και τα σύνθετα εκδοτικά-ερμηνευτικά ζητήματα που αυτό παρουσιάζει, στον πολύγλωσσο και πολυπολιτισμικό χώρο της επτανησιακής λογοτεχνίας και γραμματείας του 19ου αιώνα και τις σχέσεις του και με την ιταλική λογοτεχνική και πολιτισμική παράδοση, στην καλλιέργεια του είδους της αυτοβιογραφίας στα Επτάνησα του 19ου και 20ού αιώνα, στον δημόδη πεζό και ποιητικό λόγο του 16ου αιώνα, με την μελέτη και έκδοση λογοτεχνικών και γραμματολογικών κειμένων του, στη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε τυπικές και άτυπες μορφές εκπαίδευσης, στις έντυπες ψηφιακές φιλολογικές εκδόσεις και στις ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές.

Γνωρίζω αγγλικά και ιταλικά και διαβάζω ακαδημαϊκή βιβλιογραφία στα γαλλικά και τα ισπανικά.

Είμαι παντρεμένη με τον Βασίλη Βασιλειάδη, επίκουρο καθηγητή Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Τμήμα Φιλολογίας του Α.Π.Θ., με τον οποίο έχουμε έναν γιο.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Κατερίνα Τικτοπούλου

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Φιλολογίας - Τομέας Νεοελληνικών & Συγκριτολογικών Σπουδών

54124 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 997056

E-mail: atiktopo@lit.auth.gr

Διεύθυνση κατοικίας

Καμπουρίδου 5

552 36 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 332085, 6945310340

Β. ΣΠΟΥΔΕΣ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

1986 Πτυχίο Νεοελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ

2003 Διδακτορικό δίπλωμα, Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ

2010 Πτυχίο Ιταλικής Φιλολογίας, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Θεάματος, Πανεπιστήμιο La Sapienza της Ρώμης.

21-25 Ιουνίου 2010 / Συμμετοχή, μαζί με τη βιβλιοθηκονόμο κ. Σοφία Σαχπεκίδου, στην πενήμερη επιμόρφωση για μέλη ΔΕΠ/ΕΠ και βιβλιοθηκονόμους με θέμα «Εισαγωγή της επιστημονικής έρευνας και του πληροφοριακού γραμματισμού στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών», που οργανώθηκε από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών

Βιβλιοθηκών σε συνεργασία με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Berkeley και τη Βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

21-25 Μαΐου 2012 / Πενθήμερη επιμόρφωση στο πανεπιστήμιο "La Sapienza" της Ρώμης (Facoltà di Filosofia, Lettere, Scienze umanistiche e Studi orientali, Dipartimento Studi Europei Americani e Interculturali), με αντικείμενο την οργάνωση, ανάπτυξη και διαχείριση ενός Ψηφιακού Εργαστηρίου για τις ανθρωπιστικές σπουδές, με αφορμή την περίπτωση του "DIGILAB" του πανεπιστημίου La Sapienza. Η επιμόρφωση πραγματοποιήθηκε κατόπιν πρόκρισης της πρότασης στο πλαίσιο του προγράμματος «Δια Βίου Μάθηση» - Τομεακό Πρόγραμμα ERASMUS: Κινητικότητα Επιμόρφωσης Προσωπικού Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για Επιμόρφωση (STT), που διαχειρίστηκε το ΑΠΘ για το έτος 2011-2012.

14-18 Ιουλίου 2014 / Πενθήμερη επιμόρφωση στο Digital Humanities at Oxford Summer School 2014, με αντικείμενο Practical Scripting for Digital Humanities Projects. Η επιμόρφωση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Δια Βίου Μάθηση» - Τομεακό Πρόγραμμα ERASMUS: Κινητικότητα Επιμόρφωσης Προσωπικού Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για Επιμόρφωση (STT), που διαχειρίστηκε το ΑΠΘ για το έτος 2013-2014.

Γ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ

- 1991-1994 Lettrice (διδάσκουσα) Νεοελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού, υποστηρίζοντας το μάθημα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του καθηγητή Mario Vitti στο Τμήμα Studi Romanzi της Facoltà di Lingue e Letterature Straniere του Πανεπιστημίου της Tuscia, στο Viterbo.
- 1997-2003 Επιστημονική συνεργάτιδα στο Τμήμα Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.
- 2003-2007 Επιστημονική ερευνήτρια στο Τμήμα Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.
- 2007-2010 Επί θητεία Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνική Φιλολογία στο Τμήμα Φιλολογίας του ΑΠΘ .
- 2010-2016 Μονιμοποίηση στη βαθμίδα της Επίκουρης Καθηγήτριας Νεοελληνικής Φιλολογίας .
- 2016 -2024 Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας, θέση στην οποία υπηρετώ έως σήμερα.
- 2015-2023 Μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο Πρόγραμμα Σπουδών «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό», Θεματική Ενότητα «ΕΛΠ 30: Γράμματα II:

Νεοελληνική Φιλολογία 19ος - 20ός αιώνας» (με μία ενδιάμεση παύση το έτος 2021-2022).

2024 Μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στη Θεματική Ενότητα «ΨΑΕ61: Ψηφιακά κείμενα: επεξεργασία, επιμέλεια, δημοσίευση» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου «Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες: μέθοδοι, εργαλεία, πρακτικές».

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

α. Στο Τμήμα Φιλολογίας του ΑΠΘ

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ

Νεοελληνική Ποίηση, Πεζογραφία και Θέατρο (αρχές-1789)

Νεοελληνική Ποίηση (1789-1914)

Νεοελληνική Ποίηση (1914-σήμερα)

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Επτανησιακή λογοτεχνία

Πεζογραφία στα Επτάνησα: από τον Σολωμό στον Θεοτόκη

Δ. Σολωμός: ερμηνευτικά και εκδοτικά ζητήματα

Δ. Σολωμού, *Οι Ελεύθεροι Πολιορκισμένοι*: ερμηνευτικά και εκδοτικά ζητήματα

Τα μεγάλα συνθέματα του Δ. Σολωμού

Δ. Σολωμός: Ποίηση και Πολιτική

Δ. Σολωμός: ποίηση και ποιητική

Διαβάζοντας τον Σολωμό: αναγνωστικές περιπέτειες

Κάλβος, Σολωμός και η ποίηση της επανάστασης

Ο Δ. Σολωμός ως αρχή της νεοελληνικής λογοτεχνίας

Τα υλικά της ποίησης: το σολωμικό αρχείο

Επιμνημόσυνη ποίηση: 19ος - 20ός αιώνα

Η ποίηση του Οδ. Ελύτη

Σατιρική ποίηση του 19ου αιώνα

Ειρωνεία και σάτιρα στη νεοελληνική λογοτεχνία από τον 18ο ως τον 20ό αιώνα

Το λογοτεχνικό έργο του Κ. Γ. Καρυωτάκη

Διδακτική της λογοτεχνίας

Διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Λογοτεχνία, μετάφραση και ψηφιακές τεχνολογίες
Νεοελληνική Φιλολογία και Πληροφορική I και II
Ψηφιακές μέθοδοι στη φιλολογία
Αυτοβιογραφία (19ος, 20ός)
Η γοητεία του αρχείου: αρχεία λογοτεχνών
Λογοτεχνικά αρχεία στη σύγχρονη εποχή

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ερευνητική μεθοδολογία: Νεοελληνικές Σπουδές (συνδιδασκαλία)
Ειδικά εκδοτικά θέματα: Εκδοτικά και ερμηνευτικά ζητήματα στον Δ. Σολωμό
Ζητήματα επτανησιακής λογοτεχνίας
Αυτοβιογραφία στα Επτάνησα του 19ου αιώνα
Έντυπες και ψηφιακές εκδόσεις: θεωρία και πράξη
Ρευστά κείμενα, αναγνωστικές συμπεριφορές, ερμηνευτικές προσεγγίσεις, εκδοτικές πρακτικές
Εκδοτικά ζητήματα: από το έντυπο στο ψηφιακό μέσο
Κριτικές διαμάχες (συνδιδασκαλία)
Κριτικός λόγος: ποίηση και πεζογραφία (συνδιδασκαλία)
Γραφές του “εγώ”: ημερολόγια, αλληλογραφία, αυτοβιογραφικός λόγος, μαρτυρία (συνδιδασκαλία)
Μικρότερες αφηγηματικές φόρμες, ψηφιακή αφήγηση και ψηφιακή ανάλυση
Αφηγήσεων
Αρχεία – κείμενα – εκδόσεις
Επτάνησα: από το κέντρο στην περιφέρεια

Πριν από τον διορισμό μου στην επί θητεία θέση Επίκουρης Καθηγήτριας, το διδακτικό μου έργο στο Τμήμα Φιλολογίας του ΑΠΘ έχει ως εξής

- Ως εξωτερική συνεργάτιδα στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ δίδαξα, σε συνεργασία με τον καθηγητή Χ. Λ. Καράογλου, τα αντικείμενα: «Ζητήματα Ερευνητικής Μεθοδολογίας» (χειμερινό εξάμηνο 1999-2000), «Ειδικά εκδοτικά θέματα» (εαρινό εξάμηνο 2000-2001) και «Τεχνική των εκδόσεων» (εαρινό εξάμηνο 2001-2002).
- Κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2003-2004 και 2004-2005 δίδαξα στο Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ ως λέκτορας πλήρους απασχόλησης (σύμφωνα με το Π.Δ. 407/80) τα αντικείμενα: «Ποίηση του 19^{ου} αιώνα» (ΝΕΦ 203) και «Ποίηση του 20^{ού} αιώνα» (ΝΕΦ 205).

β. Σε άλλους εκπαιδευτικούς φορείς

- Ως προσκεκλημένη της Sezione Bizantino-Neoellenica (Τομέας Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών) του Dipartimento di Filologia Greca e Latina (Τμήμα Ελληνικής και Λατινικής Φιλολογίας) του Πανεπιστημίου "La Sapienza" της Ρώμης έκανα ένα εξάωρο σεμιναριακό μάθημα με θέμα «Επτανησιακή Σχολή: στο μεταίχμιο δύο πολιτισμών και δύο λογοτεχνικών παραδόσεων» (Απρίλιος 1991) και ένα τετράωρο σεμιναριακό μάθημα με θέμα «Ο "Κρητικός" του Σολωμού» (Μάρτιος 1997).
- Ως προσκεκλημένη του Τμήματος «Studi Romanzi» της Facoltà di Lingue e Letterature Straniere του Πανεπιστημίου της Toscana στο Viterbo έκανα ένα τετράωρο σεμιναριακό μάθημα με θέμα: «Παλαμάς-Καβάφης: το χρονικό μιας σύγκρουσης» (Απρίλιος 1993).
- Ως μέλος ενδεκαμελούς ερευνητικής ομάδας και στο πλαίσιο του έργου του ΕΠΕΑΕΚ «Σχεδιασμός και άμεση εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας» (επιστ. υπεύθυνη Τζέλα Βαρνάβα-Σκούρα) πήρα μέρος στην επιμόρφωση των καθηγητών του 1^{ου} Εσπερινού Γυμνασίου Θεσσαλονίκης ως προς τη θεωρία των κειμενικών ειδών [genre theory] (Σεπτέμβριος 1997-Ιούνιος 1998).
- Ως μέλος πενταμελούς ερευνητικής ομάδας και στο πλαίσιο του έργου του ΕΠΕΑΕΚ «Εξάπλωση εφαρμογών πιλοτικών προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας» (επιστ. υπεύθυνη Τζέλα Βαρνάβα-Σκούρα) ανέλαβα, σε συνεργασία με τη γλωσσολόγο και ερευνήτρια στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Μαρία Αραποπούλου, την επιμόρφωση των καθηγητών στο 1^ο Εσπερινό Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης σε θέματα γλωσσικής αγωγής, με έμφαση στα πολυτροπικά κείμενα και τη θεωρία των πολυγραμματισμών [Multiliteracies] (Σεπτέμβριος 1998-Μάιος 1999).
- Ως προσκεκλημένη Τμήματος Beni Culturali (Cattedra di neogreco) της Σχολής Lettere e Filosofia του πανεπιστημίου της Πάδοβας έκανα τρία προπτυχιακά μαθήματα με θέμα: «Η λογοτεχνία στα Επτάνησα», «Ποιητές της επανάστασης I: Διονύσιος Σολωμός» και «Ποιητές της επανάστασης II: Ανδρέας Κάλβος» (23, 24 & 25 Μαρτίου 2011).
- Ως προσκεκλημένη Τμήματος Studi Europei Americani e Interculturali της Σχολής Filosofia, Lettere, Scienze umanistiche e Studi orientali του πανεπιστημίου "La Sapienza" της Ρώμης έκανα δύο προπτυχιακά μαθήματα με θέμα: «Ο ποιητής Δ. Σολωμός» και «Δ. Σαββόπουλος: ποιητής και μουσικός της μεταπολίτευσης» (15 & 16 Απριλίου 2011).
- Ως προσκεκλημένη του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Κύπρου έκανα μεταπτυχιακό μάθημα με θέμα: «Ο πολιτικός Σολωμός» (Λευκωσία, 28 Μαρτίου 2012).
- Ως προσκεκλημένη του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών του Ελεύθερου Πανεπιστημίου του Βερολίνου έκανα μεταπτυχιακό μάθημα με θέμα: «Ο πολιτικός Σολωμός» (12 Φεβρουαρίου 2013).

- Με άδεια απασχόλησης σε Έδρα Ελληνικών Σπουδών, δίδαξα κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2015-2016 στην έδρα Νεοελληνικών Σπουδών του πανεπιστημίου La Sapienza της Ρώμης, μετά από πρόσκληση. Το διδακτικό έργο εστίασε σε δύο αντικείμενα, Νεοελληνική Λογοτεχνία και Ζητήματα Μετάφρασης (εαρινό εξάμηνο 2015-2016).
- Ως προσκεκλημένη του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και συστημάτων πληροφόρησης του ΑΤΕΙΘ έκανα σε συνεργασία με την υποψήφια διδάκτορά μου Φ. Κοϊδάκη μεταπτυχιακό μάθημα με θέμα: «Εισαγωγή στις ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές» (8 Δεκεμβρίου 2018).
- Ως προσκεκλημένη του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Πάτρας έκανα μεταπτυχιακό σεμινάριο με θέμα: «Η ψηφιοποίηση των χειρογράφων του Σολωμού» (Δεκέμβριος 2019).

Ε. ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΑ

Επόπτρια της μεταδιδακτορικής έρευνας των

- Αγγέλα Γιώτη, «Συγκλίσεις και αποκλίσεις με τον γερμανικό ιδεαλισμό και ρομαντισμό στον ποιητολογικό στοχασμό των Επτανήσιων: μεταφράσεις και κριτική. Το παράδειγμα του Γεώργιου Καλοσγούρου» (2013-2015).
- Βιβή Θεοδοσάτου, Δ. Σολωμός: "Του Εσπέρου τη λάμψη..." Μια ψυχαναλυτική ανάγνωση (τώρα: Βιβή Θεοδοσάτου, "Ένωσα τη ζωή· εκείνη δε με αντιλήφθηκε". Μια ερμηνευτική προσέγγιση στο έργο του Διονυσίου Σολωμού, Πρόλογος Κατερίνα Τικτοπούλου, Εκδόσεις Επέκεινα, Τρίκαλα 2017).
- Μαρία Ακριτίδου, Ψηφιακή φιλολογική έκδοση της ποιητικής συλλογής Μνημόσυνα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη: δοκιμή μεθοδολογίας (2022-2024).

ΣΤ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

Επόπτρια στις διδακτορικές διατριβές των

- Ε. Πετρίδου, «Ο Λάμπρος του Διονυσίου Σολωμού: γενετική έκδοση και ψηφιακή εκδοτική δοκιμή» (έναρξη: 2013, σε ολοκλήρωση εντός του 2024).
- Φ. Κοϊδάκη, «Μελέτη της επτανησιακής πεζογραφίας του 19ου αιώνα: μέσα από την ψηφιακή συγκρότηση και τη μακροανάλυση του σώματος κειμένων» (έναρξη: 2018, διαγράφηκε τον Οκτ. 2023 και διεκδίκησε επιτυχώς θέση χρηματοδοτούμενης εκπόνησης διδακτορικής διατριβής που προκήρυξε το Τμήμα Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης).

- Δ. Κιτσούλης, «Έκδοση της ανώνυμης μετάφρασης του αγιολογικού μυθιστορήματος *Βαρλαάμ και Ιωάσαφ* στο χειρόγραφο 11 της Βιβλιοθήκης της Βουλής: συμβολή στη μελέτη των νεοελληνικών διασκευών του και στη δημώδη πεζογραφία του 16ου-17ου αιώνα» (έναρξη: 2022).
- Π. Μάρκου, «Modernist Genetics: A Study of Giorgos Seferis's Work Through his Archive and Personal Library» (2023).
- Κ. Θεοδωρίδης, «Ψηφιακά εργαλεία και ψηφιακές μέθοδοι για τη διαχείριση του σολωμικού έργου ως ΗΣΚ (ηλεκτρονικού σώματος κειμένου) και την υποστήριξη των ψηφιακών εκδοτικών του εγχειρημάτων» (2023).

Μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής διδακτορικών διατριβών των

- Σ. Γραβάνη με θέμα «L'idée du modernisme chez les romanciers grecs de la génération de 1930. Son rapport avec l'Europe» (Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, από το 2010).
- Μ. Λειβαδιώτη με θέμα «Οι μεταφράσεις του Νικολάου Λούντζη για τον Διονύσιο Σολωμό. Ποιητική, *συμφιλοσοφία* και πολιτισμικές μεταφορές» (Freie Universität Berlin, 2016).
- Μ. Κλωνάρη, με θέμα «Η πρόσληψη του *Ύμνου εις την Ελευθερίαν* -η οποία του ελληνικού "εθνικού ύμνου" στη νεοελληνική γραμματεία» (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, από το 2017).
- Χ. Αμανατιάδου, με θέμα «Οι αντήρωες του 20ού αιώνα στην ιταλική λογοτεχνία και η μετεγγραφή τους στην ελληνική λογοτεχνική παραγωγή» (Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ, από το 2018 / σε αναστολή).
- Α. Αλεξάκη, με θέμα «Ζητήματα της κρητικής δημώδους πεζογραφίας: διακειμενικότητα, αφηγηματικές τεχνικές και γραμματειακό είδος της Κλίνης Σολομώντος του Ιωάννη Μορεζήνου (1599)» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, από το 2019).
- Μ. Ψάλτη, με θέμα «Θωμά Στανισλάου Βελάστη, *Περί θυμοῦ*. Κριτική έκδοση με Εισαγωγή, Σχόλια και Γλωσσάριο» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, από το 2019).
- Α. Παπαναστασίου με θέμα «Οι τίτλοι των λογοτεχνικών πεζογραφικών έργων της περιόδου 1830-1940» (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, από το 2020).
- Π.-Α. Τετεπουλίδου, με θέμα «Ενδογλωσσικές μεταφράσεις και διασκευές λογοτεχνικών έργων του 19ου αιώνα: Πεζογραφία, ποίηση, δραματουργία» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, από το 2023).
- Δ. Χριστοδούλου, με θέμα «Η ελληνική μικρομυθοπλασία (1873-2023): γλώσσα, αισθητική και ιστορία ενός αναδυόμενου αφηγηματικού είδους» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, από το 2023).

Μέλος της εξεταστικής επιτροπής διδακτορικών διατριβών των

- Α. Γιώτη, με τίτλο «Εκδοχές του υψηλού στη νεοελληνική ποίηση: το παράδειγμα του Ανδρέα Κάλβου και η πρόσληψή του από τους ποιητές» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2009).
- Κ. Παπακυριακού, με τίτλο «Η δεύτερη επεξεργασία του σολωμικού Λάμπρου» (Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2012).
- Μ. Χαλβατζιδάκη, με τίτλο «Δημώδης απόδοση της "Ιουδαϊκής Αρχαιολογίας" και του "Ιουδαϊκού Πολέμου" του Φλάβιου Ιώσηπου (1ος αι. μ.Χ.) από τον Μανουήλ Χαρτοφύλακα (16ος μ.Χ.): Έκδοση κειμένου και γλωσσική επιμέλεια» (Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημονικών, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 2013).
- Κ. Ιωάννου, «Διονυσίου Σολωμού, Το ιταλόγλωσσο έργο της τελευταίας δεκαετίας (1847-1857)» (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 2014).
- Α. Αντζουλή, με τίτλο «Η έννοια και η αναπαράσταση του Υψηλού στο ώριμο έργο του Διονυσίου Σολωμού» (Τμήμα Φιλολογίας, ΕΚΠΑ, 2015).
- Α. Παπαϊωάννου, με τίτλο «Πεζά κείμενα λογίων του 16ου και 17ου αιώνα σε δημώδη ελληνική γλώσσα, βάσει αυτόγραφων χειρόγραφων κωδίκων» (Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημονικών, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 2017).
- Π. Μπουκάλα, με τίτλο «Ο Έρωσ και το Έθνος. Οι φυλές, οι θρησκείες και η δημοτική ποίηση της αγάπης» (Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2018).
- Γ. Μεταξιώτη, με τίτλο «Οι ψηφιακές Ιστορίες στην Εκπαίδευση: Η Δημιουργική Προσέγγιση στην Αγωγή Επικοινωνίας» (Σχολή Οικονομικών και πολιτικών επιστημών, Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, ΑΠΘ, 2018).
- Α. Τσακιρίδου, με τίτλο «Συγκριτική μελέτη προεπαναστατικών φαναριώτικων ποιητικών ανθολογιών σε σχέση με το χειρόγραφο "Μελπομένη" του Νικηφόρου Κατουνιάρη» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2018).
- Α. Πασπαλάκη, με τίτλο «Ν. Γ. Πεντζίκης: Η τέχνης της διακειμενικής αναφορά. Το βέβαιο διακειμενικό υπόστρωμα στο έργο του και ένα ερμηνευτικό μοντέλο της διακειμενικής αναφοράς με εφαρμογή στο "Μητέρα Θεσσαλονίκη"» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2019).
- Α. Χατζηχρήστου, με τίτλο «Δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού υποψηφίων φιλολόγων. Παιδαγωγικές και διδακτικές προεκτάσεις» (Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, ΑΠΘ, 2019).
- Α. Ν. Mikalef, με τίτλο «The local Press in the Ionian Islands during the period of British rule (1849-1864)» (The University of Birmingham, Απρίλιος 2022).

Ζ. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Επόπτρια των διπλωματικών μεταπτυχιακών εργασιών των

- Ε. Πετρίδου, «Υπερκείμενο: ιστορία, θεωρία, πρακτικές και μία εφαρμογή στη νεοελληνική λογοτεχνία» (2011)
- Μ. Μπεχλιβάνου, «Λογοτεχνία και διαδίκτυο» (2012)
- Χ. Θεολόγου, «Η μορφή του εκδότη Γ. Βαλέτα» (2012)
- Ν. Σπυρίδωνος, «Η έκδοση της κωμωδίας "Τα Φούμαρα" του Μπ. Άννινου» (2013)
- Κ. Ιωαννίδου, «Ο επτανησιακός τύπος του 19ου αιώνα: η περίπτωση της εφημερίδας *Το Μέλλον* (Ζάκυνθος, 1849-1851)» (2014)
- Φ. Κοϊδάκη, «Από τη μελοποιία στη συγγραφή. Απομνημονεύματα δύο Επτανησίων συνθετών: Παύλος Καρρέρ & Διονύσιος Λαυράγκας» (2016)
- Γ. Κονδύλης, «Η παρουσία του Σολωμού στο περιοδικό *Νέα Εστία*. Η πρώτη τριακονταετία (1927-1957)» (2016)
- Κ. Δασκαλοπούλου, «Η παρουσία της λογοτεχνίας στο περιοδικό *Κυψέλη* (1884-1887)» (2019)
- Α. Ξενιτέλλη, «Ελένης Βακαλό, Άπαντα τα Ποιήματα (1944-1997). Φιλολογική επιμέλεια» (2020)
- Π. Μάρκου, «"Βγαίνοντας από την κάμαρα". Η μετουσίωση του προσωπικού βιώματος σε μυθοπλασία κατά τη γένεση του *Έξι νύχτες στην Ακρόπολη*» (2022)
- Α. Λούνης, «Επτανησιακές μεταφράσεις του Ομήρου» (υπό εκπόνηση / σε αναστολή)
- Ρ. Σόρκου, «Οι προσωπογραφίες του Α. Κάλβου» (υπό εκπόνηση / σε αναστολή)
- Ν. Κολώνης, «Η θεματική του περιπάτου και της περιήγησης στον Ν.Γ. Πεντζίκη και η περίπτωση του ανέκδοτου δακτυλόγραφου «Καστοριά» (υπό εκπόνηση / σε αναστολή)
- Γ. Φασούλας, «Νεοελληνική Λογοτεχνία και ραπ μουσική: διδακτικές προτάσεις» (υπό ολοκλήρωση)
- Γ. Γαλέντζας, «Το ζακυνθινό φιλολογικό και ιστορικό περιοδικό *Αι Μούσαι* (1892 – 1942). Αποδελτίωση και κριτική αποτίμηση» (υπό εκπόνηση)
- Ι. Παπούλη, «Όψεις του χειροποίητου: Οι αυτοεκδόσεις του Κ.Π. Καβάφη» (υπό εκπόνηση)
- Π. Λουκά, «Εγκληματικότητα και βία στα ερωτικά ατελή ποιήματα του Κ.Π. Καβάφη» (υπό εκπόνηση)

Μέλος της εξεταστικής επιτροπής διπλωματικών εργασιών των

- Μ. Τσιάτσιου, με τίτλο «Φιλολογική έκδοση των ελληνόγλωσσων νεανικών ποιημάτων του Διονυσίου Σολωμού» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2009).

- Β. Ανδρεάδη, με τίτλο «Ήρωες του φανταστικού του 19ου αιώνα και οι κινηματογραφικές εκδοχές (Frankenstein, Dracula, Dr. Jekyll/Mr. Hyde)» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2009).
- Μ. Λάμπρου, με τίτλο «Η ποίηση του Τίτου Πατρίκιου» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2009).
- Π. Σιόλα, με τίτλο «Το περιοδικό “Μακεδονικές Ημέρες” (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 1932-1939, 1952-1953)» (2010).
- Ε. Πάλλα, με τίτλο «Η ετερότητα στο έργο της Ζυράννας Ζατέλη. Θέματα και τεχνικές» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2010).
- Δ. Δαλπαναγιώτη, με τίτλο «The Reception of William Shakespeare’s *The Tempest* in Greece: A comparative study of Iakovos Polyta’s and Vasilis Rota’s translations» (Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, 2010).
- Δ. Καρανίκα, με τίτλο «Βιβλιογραφία των αυτοτελών εκδόσεων του Ηλία Βενέζη (1928-2010)» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2014).
- Α. Τεπεουλίδου, «Μεταφορές έργων του Γ.Μ. Βιζυηνού στη δημοτική: ζητήματα μεταγραφικής θεωρίας και κριτικής πρόσληψης» (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ, 2022).

Η. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ & ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΡΓΟ

- [1] Αναπληρώτρια Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας (2017-2020)
- [2] Διευθύντρια του Τομέα ΝΕΣΣ του Τμήματος Φιλολογίας (2021-2023), (2023-2025)
- [3] Διευθύντρια της Συντονιστικής Επιτροπής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της κατεύθυνσης Νεοελληνική Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας (2019-2020, 2021-2022)
- [4] Υπεύθυνη του μεταπτυχιακού προγράμματος της κατεύθυνσης Νεοελληνικής Φιλολογίας του Τομέα ΜΝΕΣ (2013-2015)
- [5] Διευθύντρια του Εργαστηρίου Φιλολογίας και Νέων Τεχνολογιών του Τμήματος Φιλολογίας (2019-2022, 2022-2025)
- [6] Συντονίστρια του Προγράμματος Erasmus του Τμήματος Φιλολογίας (2017-2019)
- [7] Συντονίστρια της Επιτροπής αναμόρφωσης της Ιστοσελίδας του Τμήματος Φιλολογίας (2022-2024)
- [8] Εκπρόσωπος του Τμήματος Φιλολογίας στο ΑΠΘ
  - στην Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής (2008-2009, 2009-2010, 2010-2011)
  - στην Κεντρική Βιβλιοθήκη (2009-2010, 2010-2011)
  - στην Επιτροπή Κληροδοτημάτων (2020-2023)
- [9] Μέλος σε Επιτροπές του Τμήματος
  - για τις Μεταγραφές (2007-2008, 2008-2009, 2009-2010)
- [10] Εκπρόσωπος του Τομέα ΜΝΕΣ / πλέον ΝΕΣΣ στο Τμήμα
  - στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος Φιλολογίας (2008-σήμερα)

-στην Επιτροπή του Εργαστηρίου Φιλολογίας και Νέων Τεχνολογιών - Νησίδα Υπολογιστών (2009-2019)

[10] Μέλος σε Επιτροπές του Τομέα ΜΝΕΣ / πλέον ΝΕΣΣ

- για την επιλογή διδασκόντων με το Π.Δ. 407 (2009-2010)
- κατατακτηρίων εξετάσεων, ως θεματοθέτρια για το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (2007-2008, 2008-2009, 2009-2010)
- για τον καταρτισμό προγράμματος μαθημάτων (2008-2009, 2009-2010, 2010-2011)
- για τον καταρτισμό προγράμματος επιτηρήσεων (2008-2009)
- παραλαβής βιβλίων βιβλιοθήκης (2009-2010, 2010-2011)
- παραλαβής υλικών και εποπτείας εκτέλεσης εργασιών (2009-2010, 2010-2011)
- στην επιτροπή Λογοτεχνικού Αρχείου

[11] Μέλος εκλεκτορικών σωμάτων

Μετά τη μονιμοποίησή μου στη βαθμίδα της Επίκουρης καθηγήτριας, υπήρξα τακτικό μέλος σε έντεκα κρίσεις μελών ΔΕΠ, σε τρεις από τις οποίες υπήρξα μέλος της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής.

[12] Το 2011 εισηγήθηκα το μάθημα ειδίκευσης ΝΕΦ 266: Διδακτική της Νεότερης Λογοτεχνίας, το οποίο ενσωματώθηκε στο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος και διδάσκεται από το ακαδημαϊκό έτος 2012-2013 έως σήμερα. Αρχικά, τη διδασκαλία του αναλάβαμε από κοινού με τους συναδέλφους Μιχάλη Μπακογιάννη και Ιωάννα Ναούμ.

[13] Το 2013 εισηγήθηκα το νέο μάθημα ειδίκευσης ΝΕΦ 264: Νεοελληνική Φιλολογία και Πληροφορική, το οποίο ενσωματώθηκε στο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος και διδάσκεται σχεδόν ανελλιπώς από το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 έως σήμερα. Αρχικά, τη διδασκαλία του ανέλαβα είτε μόνη μου είτε σε συνεργασία με την καθηγήτρια Θεωρίας και Πράξης της Μετάφρασης στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ Τιτίκα Δημητρούλια.

Θ. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

[1] Υπεύθυνη της δεύτερης αναθεωρημένης έκδοσης της διπλωματικής έκδοσης των σολωμικών χειρογράφων, την οποία είχε επιμεληθεί ο Λ. Πολίτης (*Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Τόμος Α': *Φωτοτυπίες*, Τόμος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λ. Πολίτης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1964). Η επανέκδοση σχεδιάστηκε και ξεκίνησε το 1988 σε συνεργασία με την καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας στο ΑΠΘ Ελένη Τσαντσάνογλου και με την επιχορήγηση του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης. Η επανέκδοση ξεκίνησε το 1998 και ολοκληρώθηκε το 2012.

[2] Μέλος της ερευνητικής ομάδας του προγράμματος «Δημιουργία Βάσης Δεδομένων με δημώδη πεζά κείμενα της περιόδου της Τουρκοκρατίας» που σχεδιάστηκε από την καθηγήτρια γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου Ελένη Καραντζόλα και την καθηγήτρια πληροφορικής στο ίδιο Πανεπιστήμιο Κατερίνα Φραντζή (2004-2008).

Ειδικότερο αντικείμενο: εκδοτικές προδιαγραφές και φιλολογικές αρχές κατά τη μεταγραφή των πηγών και των διπλωματικών εκδόσεων σε χρηστικές (ηλεκτρονικές) εκδόσεις.

[3] Κατά τη διάρκεια της δεκάχρονης ερευνητικής εργασίας μου στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (1997/8-2007) ασχολήθηκα με τη μετάφραση (από τα ιταλικά στα ελληνικά), την επιμέλεια της εκδοτικής δραστηριότητας του φορέα, την οργάνωση συνεδρίων και συμμετείχα σε πολυάριθμα ερευνητικά προγράμματα και επιμορφώσεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι καρποί πολλών από αυτές τις δραστηριότητες εμφανίζονται και ως πεπραγμένα στις οικείες ενότητες του Υπομνήματος. Ενδεικτικά μνημονεύω εδώ τα εξής:

[1] Οργάνωση της συμμετοχής του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στην τέταρτη Διεθνή Έκθεση Γλωσσών και Πολιτισμού «Exprolingua - Roma 1996», η οποία πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη (4-6 Δεκεμβρίου 1996), υπό την αιγίδα και με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1996) [σε συνεργασία με την αναπληρώτρια καθηγήτρια γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου Ελένη Καραντζόλα, τότε ερευνήτρια στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

[2] Συμμετοχή στο μεταφραστικό πρόγραμμα «Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας», υπό την εποπτεία του ομότιμου καθηγητή Δ. Ν. Μαρωνίτη. Ειδικό αντικείμενο: μετάφραση από τα ιταλικά μελετών και άρθρων σχετικά με την αρχαία ελληνική γραμματεία (1997-1998). Ορισμένες από τις μεταφράσεις καταχωρίστηκαν στον Ηλεκτρονικό Κόμβο του ΚΕΓ.

[3] Επιμέλεια της εκδοτικής δραστηριότητας του ΚΕΓ για το χρονικό διάστημα 1997-1999, σε συνεργασία με την αναπληρώτρια καθηγήτρια γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου Ελένη Καραντζόλα, τότε ερευνήτρια στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, και τον Δρ. Φιλολογίας Λάμπρο Πόλκα, τότε αποσπασμένο από τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

[4] Σχεδιασμός και υλοποίηση του προγράμματος «Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Διονυσίου Σολωμού και οι μεταφράσεις του», υπό την εποπτεία του ομότιμου καθηγητή Δ. Ν. Μαρωνίτη, τότε Προέδρου του Δ.Σ. του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (1998). Το πρόγραμμα οδήγησε στην έκδοση: *Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Διονυσίου Σολωμού και οι ξενόγλωσσες μεταφράσεις του*, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη 1998 (βλ. εδώ, ΚΑΒ[001]). Στη συνέχεια, μια νέα έκδοση, διαφορετική από την προηγούμενη, πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τη Βουλή των Ελλήνων: *Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Διονυσίου Σολωμού και οι τρεις πρώτες μεταφράσεις του / The Hymn to Liberty and the first three translations*, Βουλή των Ελλήνων-Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Αθήνα 1999.

[5] Συμμετοχή στο έργο «Σχεδιασμός και άμεση εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων Ενισχυτικής Διδασκαλίας» (ΕΠΕΑΕΚ), σε συνεργασία με ενδεκαμελή ερευνητική ομάδα (με την επιστημονική ευθύνη της Τζέλας Βαρνάβα-Σκούρα και υπό την εποπτεία του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας), και με ειδικό αντικείμενο την επιμόρφωση και υποστήριξη των διδασκόντων και τη συμμετοχή στην παραγωγή γλωσσικού διδακτικού υλικού για την υποστήριξη των Σχεδίων Δράσης που αναπτύχθηκαν στο 1ο Εσπερινό Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης (1997-1998 και 1998-1999).

[6] Συμμετοχή στο ερευνητικό πρόγραμμα «Ζητήματα διαγλωσσικής μετάφρασης - Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία» (Δράση 5) του έργου «Δημιουργία Ηλεκτρονικού Κόμβου για την υποστήριξη των διδασκόντων το μάθημα της γλωσσικής αγωγής και συμπεριφοράς (μητρική γλώσσα) στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με έμφαση στο Λύκειο)» (ΕΠΕΑΕΚ), το οποίο εκπονήθηκε από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Η συμμετοχή αφορούσε έρευνα, επιλογή, μεθοδική ανάπτυξη υλικού επιμόρφωσης και δημιουργία ηλεκτρονικών φακέλων αναφορικά με κείμενα μεταφρασμένης ευρωπαϊκής λογοτεχνίας.

[7] Συμμετοχή (μαζί με την ομότιμη καθηγήτρια Ελένη Κακουλίδη-Πάνου και την αναπληρώτρια καθηγήτρια Ελένη Καραντζόλα) σε τριμελή ερευνητική ομάδα ανασχεδιασμού και υλοποίησης του προγράμματος «Ανθολόγιο δημώδους πεζού λόγου του 16ου αιώνα» το οποίο εκπονήθηκε στο

- πλαίσιο της ερευνητικής δραστηριότητας του Τμήματος Λεξικογραφίας, υπό την εποπτεία του καθηγητή Ι. Ν. Καζάζη, Αναπληρωτή Προέδρου του Δ.Σ. του ΚΕΓ και Διευθυντή του Τμήματος Λεξικογραφίας του ΚΕΓ (2000-2007).
- [8] Συμμετοχή στον σχεδιασμό και τον συντονισμό των ερευνητικών προγραμμάτων της ενότητας «Γλώσσα και Λογοτεχνία: ενημέρωση-μελέτη-κείμενα» (Πακέτο Εργασίας 7) που αναπτύσσονται, με την επιστημονική εποπτεία του Επιστημονικού Υπεύθυνου του Τμήματος Γλώσσας και Λογοτεχνίας, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Τάκη Καγιαλή, στο πλαίσιο του έργου του ΚΕΓ «Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση».
- [9] Συμμετοχή στην επιμόρφωση εννέα εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης οι οποίοι θα στελεχώσουν τις Πανεπιστημιακές Έδρες Νεοελληνικών Σπουδών του Εξωτερικού, στο πλαίσιο της προγραμματισμένης επιμόρφωσής τους από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, με την επιχορήγηση του ΥΠΕΠΘ (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2006).
- [4] Τεκμηρίωση των σολωμικών χειρογράφων που φυλάσσονται στο Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων στη Ζάκυνθο, με την ευκαιρία του ερευνητικού-επιχειρησιακού προγράμματος ψηφιοποίησής τους (2007-2008) (βλ. ΚΑ8043).
- [5] Επιστημονική Υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος «Κατασκευές και ερμηνείες του εαυτού: επτανησιακή και γυναικεία αυτοβιογραφία τον 19ο αιώνα» (2012), με τη χρηματοδότηση της Επιτροπής Ερευνών του Α.Π.Θ.
- [6] Συμμετοχή στο πρόγραμμα «OpenCourses» / «Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα» του ΑΠΘ με ένα προπτυχιακό μάθημα: «Επτανησιακή λογοτεχνία: Διονύσιος Σολωμός, μια ανάγνωση» <https://opencourses.auth.gr/courses/OCRS464/> (2014-2015).
 Προετοιμασία και παραγωγή του υλικού για μια υβριδική διδασκαλία ενός μαθήματος για τον Σολωμό, αρθρωμένο σε πέντε ενότητες. Στην τυποποίηση του pdf με βάση τις προδιαγραφές του προγράμματος συνέβαλε η υποψήφια διδάκτορας Ελένη Πετρίδου.
- *[7] Συμμετοχή στο ερευνητικό πρόγραμμα της πράξης «Διαμόρφωση Μεθοδολογίας Ψηφιακής Διαμόρφωσης των σχολικών βιβλίων και έντυπου εκπαιδευτικού υλικού για τα Γλωσσικά μαθήματα, Ψηφιακή Διαμόρφωση των σχολικών βιβλίων για τα Γλωσσικά μαθήματα, Αναζήτηση και Προσαρμογή πρόσθετου Εκπαιδευτικού υλικού για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας» η οποία εκπονήθηκε από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας στο πλαίσιο του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Η συμμετοχή αφορούσε στην επιλογή των κειμένων της δημόδους γραμματείας που θα εντάσσονταν στην ανθολογία, σε συνεργασία με τον Β. Βασιλειάδη και τη Στ. Χελιδώνη, γλωσσική επιμέλεια των επιλεγμένων κειμένων της καθώς και στη μελέτη συγκεκριμένων έργων της δημόδους ελληνικής γραμματείας, στον ορισμό και στην επιλογή αποσπασμάτων τους, στη σύνταξη περικειμενικών στοιχείων και στην αναζήτηση και επιλογή συνοδευτικού πολυμεσικού υλικού (2015).

*[8] Επιστημονική Υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος «Ψηφιακή έκδοση των σολωμικών χειρογράφων, παραδειγματική φιλολογική/γενετική έκδοση και λημματικοί πίνακες ιταλικών λέξεων» (2018-2020), με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2014-2020, ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

Πειραματικό και πρωτοποριακό για την ελληνική βιβλιογραφία ερευνητικό πρόγραμμα στην περιοχή των ψηφιακών ανθρωπιστικών/φιλολογικών σπουδών. Το πρόγραμμα, έτσι όπως υποβλήθηκε και εγκρίθηκε στην πρόσκληση ΕΔΒΜ34 του ΕΣΠΑ 2014-2020, αποβλέπει στην ψηφιοποίηση των αυτογράφων του Διονύσιου Σολωμού με την παραγωγή ψηφιακών αντιγράφων (φωτογραφιών υψηλής ανάλυσης), τη δημιουργία ψηφιακών διπλωματικών μεταγραφών τους, τη συγκρότηση ενός ψηφιακού λημματικού πίνακα των ιταλικών λέξεων που θα συμπληρώνει το υπάρχον λεξικό των ελληνικών λέξεων και την παραδειγματική γενετική/φιλολογική έκδοση ενός ανολοκλήρωτου σολωμικού ποιήματος.

Το εγχείρημα κινείται στην καρδιά του ερμηνευτικού-εκδοτικού ζητήματος του ανολοκλήρωτου έργου του Σολωμού και συνεχίζει στην ψηφιακή συνθήκη το νήμα της παράδοσης που εκκινεί με τη μνημειώδη δίτομη έκδοση των σολωμικών χειρογράφων από τον Λίνο Πολίτη (*Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Θεσσαλονίκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1964) και ακολούθως με τη σχετικά πρόσφατη αναθεωρημένη δεύτερη έκδοσή τους (Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1998-2012). Πράγματι, έχοντας ως βάση τις έντυπες εκδόσεις τους, η ψηφιοποίηση καθιστά ευρύτατα προσιτά στους ερευνητές και το ευρύτερο αναγνωστικό κοινό τα σολωμικά χειρόγραφα και τις μεταγραφές τους σε ψηφιακή μορφή και μάλιστα σε ειδικά διαμορφωμένο ψηφιακό περιβάλλον όπου θα είναι ευκολότερη και πολύπλευρα δυναμική η ανάγνωση και η αξιοποίησή τους. Επιπλέον η ψηφιοποίηση καθιστά το κείμενο των χειρογράφων πλήρως διαχειρίσιμο και επεξεργάσιμο από ηλεκτρονικούς υπολογιστές (με τη μορφή σώματος κειμένων), ανοίγοντας προοπτικές για την περαιτέρω ερευνητική και αναγνωστική αξιοποίησή του. Η υλοποίηση του προγράμματος ξεκίνησε με τη χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ για το χρονικό διάστημα 2018-2020 από τετραμελή ερευνητική ομάδα στην οποία συμμετείχαν οι Κατερίνα Τικτοπούλου, Ελένη Πετρίδου (εκπαιδευτικός, υποψήφια διδάκτορας), Βασίλης Βασιλειάδης (ερευνητής) και Άννα Σάγγου (εκπαιδευτικός, μεταδιδάκτορας). Μετά την ολοκλήρωση της χρηματοδοτούμενης φάση του (2018-2020), το πρόγραμμα το οποίο, στην εξωστρεφή του πραγμάτωση, προσλαμβάνει πλέον τον τίτλο «Ψηφιακός Σολωμός / Digital Solomos», συνεχίζεται από τους Κατερίνα Τικτοπούλου, Ελένη Πετρίδου Θεοδωρίδη (εκπαιδευτικός φιλόλογος, υποψήφια διδάκτορας ΑΠΘ), Βασίλη Βασιλειάδη (ΔΕΠ, ΑΠΘ), Μαρία Ακριτίδου (ΕΔΙΠ, ΑΠΘ) και Κώστα Θεοδωρίδη (εκπαιδευτικός πληροφορικός, υποψήφιος διδάκτορας ΑΠΘ). Ο ιστότοπος «Ψηφιακός Σολωμός» που σχεδιάστηκε για να στεγάσει το πρότζεκτ θα ξεκινήσει τη δημόσια λειτουργία του το φθινόπωρο του 2024, με τα χειρόγραφα τετράδια που συνδέονται με την επεξεργασία του ποιήματος *Εις τον θάνατον του Λορδ Μπάιρον*.

Το εν εξελίξει ερευνητικό πρόγραμμα και τα διαδοχικά αποτελέσματά του παρουσιάστηκαν έως τώρα σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια (βλ. K31, K33, K34, K36), K44), σε ομιλίες εντός του ελληνικού ακαδημαϊκού χώρου ενώ βρίσκονται αποτυπωμένα σε τρεις έως τώρα δημοσιεύσεις ΚΑγ025, ΚΑγ032, ΚΑγ035]).

*[9] Επιστημονική Υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος «Αξιοποίηση πολιτισμικού αποθέματος με τη χρήση υποβοηθούμενης αναγνώρισης, ανάλυσης, επισήμανσης και εμπλουτισμού τεκμηρίων» (2018-2021), με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2014-2020, ΕΠ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ, ΕΡΕΥΝΩ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ 2014-2020

Φιλόδοξο, συνεργατικό και πολυπρόσωπο ερευνητικό εγχείρημα στον χώρο των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών, στο οποίο συνέπραξαν τέσσερις ερευνητικές ομάδες από διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Συγκεκριμένα, τρεις ερευνητικές ομάδες από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης –από το πεδίο της Βιβλιοθηκονομίας (Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης), από το πεδίο της Πληροφορικής (Τμήμα Πληροφορικής) και από το πεδίο της Νεοελληνικής Φιλολογίας (Τμήμα Φιλολογίας)– και μία ερευνητική ομάδα Πληροφορικών και Μηχανολόγων Μηχανικών από την εταιρεία παροχής υπηρεσιών και ανάπτυξης λογισμικού για Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) DataScouting, που ειδικεύεται στην ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων για οθόνες μέσων ενημέρωσης, βιβλιοθήκες, αρχεία, μουσεία, ιδρύματα, οργανισμούς και εταιρείες.

Ειδικότερα από το πεδίο της Νεοελληνικής Φιλολογίας η ερευνητική ομάδα απαρτιζόταν από έξι νέες ερευνήτριες, υποψήφιες διδακτόρισες και μεταπτυχιακές φοιτήτριες του Τμήματος Φιλολογίας (τις: Φωτεινή Κοϊδάκη, Μαρία Γεωργούλα, Μαρκία Λιάπη, Θάλεια Μήλιου, Βαλάντω Λάνδρου, Μαριάννα Συλίβριλη) με επικεφαλής την υποφαινόμενη και με σημείο αναφοράς το Εργαστήριο Φιλολογίας και Νέων Τεχνολογιών του Τμήματος Φιλολογίας (ΕΡΦΙΝΤΕ).

Σκοπός του ερευνητικού έργου με ακρωνύμιο ECARLE (Exploitation of Cultural Assets with computer-assisted Recognition, Labeling and meta-data Enrichment) ήταν η δημιουργία μιας καινοτόμου πληροφοριακής εφαρμογής τεκμηρίωσης που θα δίνει την ευκαιρία σε οργανισμούς, βιβλιοθήκες και ιδιώτες να εμπλουτίσουν με ελάχιστο κόπο το ήδη ψηφιοποιημένο τους υλικό με επιπλέον μεταδεδομένα, βελτιώνοντας έτσι τη διαλειτουργικότητα, την επαναχρησιμοποίηση αλλά και τη βέλτιστη διάθεσή του υλικού αυτού στο ευρύτερο κοινό καθώς και στον εξειδικευμένο ερευνητή.

Το σύστημα θα επιτρέπει την ψηφιοποίηση και τον σημασιολογικό εμπλουτισμό τεκμηρίων. Συγκεκριμένα, θα λειτουργεί ως υπηρεσία οπτικής αναγνώρισης χαρακτήρων (OCR) πολυτονικού κειμένου: θα τροφοδοτείται με εικόνες κειμένου (π.χ. pdf), θα αναγνωρίζει το περιεχόμενό τους και θα το αποδίδει ως μηχαναγνώσιμο και επεξεργάσιμο κείμενο. Το σύστημα θα περιλαμβάνει επίσης και τη λειτουργία επεξεργασίας κειμένου, καθώς μετά την αναγνώριση του περιεχομένου ο χρήστης θα μπορεί να επεξεργαστεί το εξαγόμενο κείμενο. Επιπλέον,

το σύστημα θα λειτουργεί και ως υπηρεσία σημασιολογικού εμπλουτισμού του αναγνωρισμένου κειμένου, καθώς θα αναγνωρίζει αυτόματα σημασιολογικές οντότητες που αφορούν είτε τη δομή του είτε τις πολιτισμικές πληροφορίες που εμπεριέχονται στο κάθε τεκμήριο. Παράλληλα, το σύστημα θα μπορεί χρησιμοποιηθεί και ως υπηρεσία αυτόματης κωδικοποίησης των τεκμηρίων, καθώς για τις ανάγκες του σημασιολογικού εμπλουτισμού τα τεκμήρια θα κωδικοποιούνται με το διεθνές XML πρωτόκολλο της Κοινοπραξίας για την Κωδικοποίηση Κειμένων (Text Encoding Initiative, TEI). Με την αυτόματη κωδικοποίηση των κειμένων, το σύστημα θα προσφέρει και την λειτουργία επεξεργασίας και εμπλουτισμού της κωδικοποίησης του κειμένου, απ' όπου ο χρήστης θα μπορεί να διορθώσει τις XML ετικέτες ή και να τις εμπλουτίσει προσθέτοντας περισσότερες. Επίσης, το σύστημα θα επιτρέπει την βιβλιοθηκονομική περιγραφή του τεκμηρίου και την αυτόματη εξαγωγή των μεταδεδομένων της βιβλιοθηκονομικής περιγραφής σε διάφορα πρωτόκολλα βιβλιοθηκονομικής τεκμηρίωσης (όπως MarcXML, DublinCore).

Ο χρήστης θα μπορεί να εμπλουτίσει το προκαθορισμένο λεξιλόγιο της κωδικοποίησης αντλώντας μόνος του από το πρωτόκολλο της Κοινοπραξίας για την Κωδικοποίηση Κειμένων (TEI). Επιπλέον, προβλέπεται και η δυνατότητα προσωποποιημένης παροχής υπηρεσιών, καθώς μετά από αίτημα του χρήστη θα του προσφέρεται με επιπρόσθετο κόστος ένα προσωποποιημένο πακέτο μηχανικής εκμάθησης των συστημάτων αναγνώρισης και ανάλυσης κειμένων (OCR, ER), τα οποία θα εκπαιδεύονται με δείγματα μεταγραφής και κωδικοποίησης που θα έχει αποστείλει ο χρήστης.

Η συμβολή της ερευνητικής ομάδας μας (συνοπτικά: ερευνητικής ομάδας ΕΡΦΙΝΤΕ) στο συνεργατικό ερευνητικό πρόγραμμα ήταν η αξιοποίηση της φιλολογικής γνώσης και της γνώσης των ψηφιακών φιλολογικών σπουδών προκειμένου: να υποθέσουμε και να υποδείξουμε τις απαιτήσεις των χρηστών της υπό κατασκευή εφαρμογής· να συγκροτήσουμε τον κατάλογο των κειμένων τα οποία μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως πιλότος σύμφωνα με τα κριτήρια που προσδιόρισαν τις απαιτήσεις των χρηστών· να συντάξουμε τον κατάλογο λεξιλογίου κωδικοποίησης με στόχο την επιλογή και τη συγκέντρωση όλων εκείνων των XML ετικετών που θα χρησιμοποιηθούν για την κωδικοποίηση των επιλεχθέντων κειμένων, πάντα στην κατεύθυνση της εκπαίδευσης της εφαρμογής· να υλοποιήσουμε την κωδικοποίηση χρησιμοποιώντας (δοκιμάζοντας και βελτιώνοντας με βάση την ανατροφοδότηση από τους συνεργάτες των άλλων ερευνητικών ομάδων) τις ετικέτες που είχαμε προσδιορίσει στον κατάλογο για να επισημειωθούν αφενός τα διάφορα είδη σημασιολογικών και βιβλιοθηκονομικών πληροφοριών που αναμένεται να ενδιαφέρουν τον τελικό χρήστη και να καλύπτουν τις προβλεπόμενες απαιτήσεις του, και αφετέρου τα είδη των δομικών στοιχείων των κειμένων που θα συμβάλλουν στην βέλτιστη ανάπτυξη και απόδοση των υπό ανάπτυξη συστημάτων αναγνώρισης περιεχομένου.

Εκτός από επικεφαλής της επιμέρους ερευνητικής ομάδας ΕΡΦΙΝΤΕ, υπήρξα και Επιστημονική Υπεύθυνη όλο του ερευνητικού έργου. Τα αποτελέσματα του

ερευνητικού έργου, που παρουσιάστηκαν σε διεθνή συνέδρια και περιοδικά, περιέχονται συνοπτικά στο έντυπο του ΑΠΘ *Προβολή ερευνητικών αποτελεσμάτων Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, τεύχος 19 (Δεκέμβριος 2021) 34-41 <https://rc.auth.gr/erevnitiki-drastiriotita/erevnitika-apotelesmata/psifiakes-ekdoseis>

Επίσης, η παρουσίαση επιμέρους αποτελεσμάτων που αφορούν κυρίως την εργασία της ερευνητικής ομάδας ΕΡΦΙΝΤΕ συνδέεται με ανακοινώσεις και δύο δημοσιεύσεις που υποβάλλονται εδώ (ΚΑγ027, ΚΑγ028). Το τελικό προϊόν του ερευνητικού προγράμματος που υλοποιήθηκε και φέρει την ονομασία ECARLE το διαχειρίζεται, όπως προβλεπόταν από την Πρόσκληση ΕΣΠΑ 2014-2020, η εταιρεία DataScouting <https://ecarle.web.auth.gr/>

*[10] Επιστημονική Υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος «Σημασιολογική ανάλυση της νεοελληνικής πεζογραφίας του 19ου αιώνα με τεχνικές εξόρυξης γνώσης» (2019-2021), με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2014-2020, ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

Το ερευνητικό πρόγραμμα «Σημασιολογική ανάλυση της νεοελληνικής πεζογραφίας του 19ου αιώνα με τεχνικές εξόρυξης γνώσης» τοποθετείται, όπως άλλωστε και τα ερευνητικά προγράμματα [7] και [8], στο νέο πεδίο της έρευνας που ορίζεται από τη συνάντηση και συλλειτουργία της Φιλολογίας και των Νέων Τεχνολογιών και το οποίο καθιερώνεται πλέον στη βιβλιογραφία με την ονομασία Ψηφιακές Λογοτεχνικές Σπουδές (Digital Literary Studies) ως τμήμα των «Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών» (Digital Humanities). Η ερευνητική ομάδα αποτελούνταν από την υποφαινόμενη, που είχε τον ρόλο της Ακαδημαϊκού Συμβούλου, τον τότε επίκουρο καθηγητή στο Τμήμα Πληροφορικής του ΑΠΘ Γρηγόρη Τσουμάκα, που είχε τον ρόλο του Αναπληρωτή Ακαδημαϊκού Συμβούλου, και τις υποψήφιες διδακτόρισες Φωτεινή Κοϊδάκη (Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ), Δέσποινα Χρήστου (Τμήμα Πληροφορικής, ΑΠΘ).

Συγκεκριμένα, αξιοποιώντας τις παραδοσιακές φιλολογικές μεθόδους μελέτης του γραπτού λόγου σε συνδυασμό με τις τεχνολογίες αιχμής στην ανάλυση κειμενικών δεδομένων, η έρευνα αυτή επιδίωξε να θέσει και να ελέγξει ορισμένα κρίσιμα ερευνητικά ερωτήματα σε ένα σώμα κειμένων της νεοελληνικής πεζογραφίας του 19ου αιώνα, φιλοδοξώντας έτσι να εξάγει νέα γνώση και να εμβαθύνει ή να συμπληρώσει θέσεις της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, διερευνώντας τις λεπτότερες αποχρώσεις τους. Συγχρόνως, μέσα από τη διαδικασία διερεύνησης των ερωτημάτων, επιδίωξε να τυποποιήσει μια τεχνογνωσία σε σχέση με τα ψηφιακά φιλολογικά εργαλεία, ικανή να εφαρμοστεί ευρύτερα σε συναφείς αναλύσεις κειμένων.

Ειδικότερα, με τις γνωστές και δοκιμασμένες μεθόδους της φιλολογίας, η εικόνα που έχουμε για την πεζογραφία του 19ου αιώνα στην Ελλάδα, και κατά κύριο λόγο στο αθηναϊκό κέντρο, έχει σχηματιστεί μέσα από διαπιστώσεις που βεβαιώνουν την σταδιακή ανάπτυξη του πεζού λόγου, την πορεία του από τον

ρομαντισμό προς τον ρεαλισμό και τη σύνδεσή του με τις βασικές ιστορικές-ιδεολογικές εξελίξεις της εποχής. Η προτεινόμενη έρευνα έχει ως στόχο να εμβαθύνει αλλά και να διευρύνει την υπάρχουσα επιστημονική γνώση αφενός θέτοντας ερωτήματα που αφορούν τόσο το περιεχόμενο όσο και τη μορφή των κειμένων και αφετέρου επιχειρώντας να τα θέσει και να τα απαντήσει με έναν νέο τρόπο. Τα ερωτήματα αφορούν την ανθρωπογεωγραφία και τη θεματολογία της πεζογραφίας του 19ου αιώνα καθώς και τον τρόπο που αποτυπώνονται σε αυτήν η έννοια του έθνους και τους κράτους και η αναγνωστική συμπεριφορά. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες τεχνολογίες και μεθόδους για την ανάλυση σωμάτων κειμένων, η προτεινόμενη έρευνα προκρίνει ως καταλληλότερη τη στοχαστική και συνδυαστική χρήση παραδοσιακών φιλολογικών μεθόδων με τη μέθοδο της μακρο-ανάλυσης της λογοτεχνίας (macro-analysis), προκειμένου να καταφέρει να εποπτεύσει ένα μεγάλο σύνολο κειμενικών τεκμηρίων και ταυτόχρονα να καλύψει και να ελέγξει αποτελεσματικά στο μεγαλύτερο εύρος τους τα ερωτήματα που την απασχολούν.

Το τελικό προσδοκώμενο της έρευνας υπήρξε διπλό, επειδή σκοπός ήταν τόσο να απαντήσει σε κρίσιμα ερωτήματα που αφορούν την ελληνική πεζογραφία και την ελληνική πραγματικότητα του 19ου αιώνα, έτσι όπως αυτή διαθλάται στην πεζογραφία, όσο και να διαμορφώσει τεχνογνωσία για τις ψηφιακές φιλολογικές μεθόδους και τα ψηφιακά φιλολογικά εργαλεία που θα μπορούν εφεξής να αντιμετωπίσουν αντίστοιχα πολιτισμικά ερωτήματα αναλύοντας σημασιολογικά, υφολογικά και λεξιλογικά μεγάλα κειμενικά σύνολα. Το ερευνητικό εγχείρημα κινήθηκε έτσι με δύο επάλληλες δημιουργικές και καινοτομικές προσδοκίες.

Ανάμεσα στα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος είναι η συγκρότηση ενός σημαντικού σώματος κειμένων νεοελληνικής πεζογραφίας του 19^{ου} αιώνα το οποίο μετατράπηκε σε μηχαναγνώσιμο και επεξεργάσιμο κείμενο με τη μέθοδο της οπτικής αναγνώρισης χαρακτήρων (OCR), η διαμόρφωση αλγορίθμων μοντελοποίησης θεμάτων (topic modeling), η ανάλυση του σώματος κειμένων με μη εποπτευόμενους αλγόριθμους (supervised learning) αναγνώρισης οντοτήτων (entity recognition) και η εξαγωγή ανθρωπωνύμιων, τοπωνύμιων, ονομάτων φορέων και κυρίων ονομάτων. Αναπτύχθηκαν επίσης τεχνικές εξαγωγής σχέσεων μεταξύ των οντοτήτων και δημιουργήθηκε ένα λεξιλόγιο όρων που αφορούν το εθνικό στοιχείο, το οποίο ενισχύθηκε με τεχνικές λημματοποίησης και κοντινών νοηματικά όρων (word embeddings). Τα εργαλεία που διαμορφώθηκαν καθώς και τα στοιχεία που προέκυψαν από την εφαρμογή τους στην ανάλυση του σώματος κειμένων συνδέθηκαν άμεσα με τη γνώση, ιστορική, κοινωνιολογική, γραμματολογική και λογοτεχνική, για τον 19^ο αιώνα και τη λογοτεχνική, πεζογραφική παραγωγή που αναπτύσσεται κατά τη διάρκειά του.

Τα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος παρουσιάστηκαν σε διεθνή συνέδρια και περιοδικά καθώς και εντός του ελληνικού ακαδημαϊκού χώρου (βλ. K40, KAγ029).

I. ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

α. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ, ΗΜΕΡΙΔΩΝ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

- [1] Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής της ΙΒ΄ Επιστημονικής Συνάντησης του Τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ αφιερωμένης στη μνήμη της Σοφίας Σκοπετέα «Η νεοτερικότητα στη νεοελληνική λογοτεχνία και κριτική του 19ου και του 20ού αιώνα» (27-29 Μαρτίου 2009).
- [2] Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής της ΙΓ΄ Επιστημονικής Συνάντησης του Τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ αφιερωμένης στη μνήμη του Παν. Μουλλά «Νεοελληνική λογοτεχνία και κριτική από τον Διαφωτισμό ως σήμερα» (3-6 Νοεμβρίου 2011).
- [3] Μέλος (ταμίας) της Οργανωτικής Επιτροπής της ΙΔ΄ Επιστημονικής Συνάντησης του Τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ αφιερωμένης στη μνήμη του Ξ. Α. Κοκόλη «Ζητήματα νεοελληνικής φιλολογίας: Μετρικά, υφολογικά, κριτικά, μεταφραστικά» (άνοιξη 2014).
- *[4] Μέλος (ταμίας) της Οργανωτικής Επιτροπής του Διεθνούς Συνεδρίου με τη συνεργασία τεσσάρων Τμημάτων του ΑΠΘ : Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Τμήμα Φιλολογίας, Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής με θέμα «Λογοτεχνική ανάγνωση στο σχολείο και στην κοινωνία» (Θεσσαλονίκη, 20-22 Οκτωβρίου του 2017).
- *[5] Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του 46ου Διεθνούς Συνεδρίου για τον Μπάιρον της International Association of Byron Societies "Byron: Wars and Words" (Θεσσαλονίκη, 29/6-5/7 2020).
- *[6] Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Γ΄ Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής με θέμα «Διονύσιος Σολωμός και Κύπρος (Λευκωσία, 23-25 Σεπτεμβρίου 2022).
- *[7] Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής της διαδικτυακής Επιστημονικής Ημερίδας του Τομέα Νεοελληνικών και Συγκριτολογικών Σπουδών με τίτλο «Η Νεοελληνική Φιλολογία και οι προκλήσεις του παρόντος και του μέλλοντος» (Θεσσαλονίκη, Παρασκευή 9 Δεκεμβρίου 2022).
- *[8] Ως Διευθύντρια του Εργαστηρίου Φιλολογίας & Νέων Τεχνολογιών του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ, οργάνωση Επιστημονικής Ημερίδας με τίτλο «Πέντε ψηφιακά πρότζεκτ στις Ανθρωπιστικές Σπουδές» στην αίθουσα της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίων Μακεδονίας-Θράκης (Θεσσαλονίκη, 4 Ιουνίου 2022).
- *[9] Ως Διευθύντρια του Εργαστηρίου Φιλολογίας & Νέων Τεχνολογιών του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ, οργάνωση σειράς διαδικτυακών ομιλιών με τίτλο «Ιστορίες από τα Αρχαία» σε συνεργασία με τα Εργαστήρια Επιγραφικής & Παπυρολογίας, Παλαιογραφίας & Κωδικολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ και το Εργαστήριο

Αφηγηματικής Έρευνας του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (2023-2024).

*[10] Ως Διευθύντρια του Ημερίδας του Τομέα Νεοελληνικών και Συγκριτολογικών Σπουδών Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ, οργάνωση τιμητικής εκδήλωσης του Τομέα αφιερωμένης στη μνήμη του Λίνου Πολίτη, με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από τον θάνατό του και τη δωρεά του αρχείου του στο Τμήμα Φιλολογίας, Αίθουσα Τελετών της Παλιάς Φιλοσοφικής του ΑΠΘ (Πέμπτη 14 Δεκεμβρίου 2023).

β. ΜΕΛΟΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ & ΒΡΑΒΕΙΑ

- Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του περιοδικού *Rivista Studi Bizantini e Neoellenici* <https://www.antichita.uniroma1.it/rivista-di-studi-bizantini-e-neoellenici-rsbn>
- Μέλος της επιτροπής για τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνικής Μετάφρασης (2015).
- Μέλος της κριτικής επιτροπής για το Βραβείο στη μνήμη του Παναγιώτη Μουλλά για τη συγγραφή μελέτης στη νεοελληνική φιλολογία, που προκηρύσσει από το 2011 το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (2017, 2018).

γ. ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ, ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

- Εκπομπές στο ραδιόφωνο της ΕΡΤ3 για το Δημοτικό τραγούδι, σε συνεργασία με τον Παναγιώτη Σκούφη και την Ελένη Γκόνη (1986, 1987)
- Συμμετοχή στο ντοκιματέρ του Τάσου Ψαρρά για τον Διονύσιο Σολωμό (2017).

δ. ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

-Οργάνωση αναλογίων λογοτεχνίας

Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης

-31 Μαΐου 2017, Θεσσαλονίκη, Βίλα Καπαντζή, «Ανάγνωση της Γυναίκας της Ζάκυθος» (Διαβάζουν: Δημήτρης Ναζίρης, Έφη Σταμούλη και Νίκος Ράμμος. Επιμέλεια, Νικηφόρος Παπανδρέου)

Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, Πύργος Βιβλίων

-20 Ιουνίου 2017, Αθήνα, «Ανάγνωση της Γυναίκας της Ζάκυθος»

(Διαβάζουν: Στεφανία Γουλιώτη, Ακύλλας Καραζήσης και Γιάννος Περγλέγκας)

64^ο Φεστιβάλ Φιλίππων & ΑΠΘ

-9 Αυγούστου 2021, Καβάλα, «Η Γυναίκα της Ζάκυθος. Ανάγνωση ενός έργου εν προόδω» (Διαβάζουν Δημήτρης Ναζίρης, Κυριάκος Δανιηλίδης. Σκηνοθεσία: Γλυκερία Καλαϊτζή)

Οργάνωση και συμμετοχή σε αναλόγιο λογοτεχνίας

64^ο Φεστιβάλ Φιλίππων & ΑΠΘ, Κήποι Οικίας Μοχάμεντ Άλι

-12 Αυγούστου 2021, Καβάλα, «Διαβάζοντας πάλι τον Σολωμό»

(Επιμέλεια κειμένων Κατερίνα Τικτοπούλου, Maria Rosa Caracausi, Ελένη Πετρίδου.

Σχεδιασμός: Κατερίνα Τικτοπούλου, Νίκη Κωνσταντίνου-Σγουρού, Ιφιγένεια Παπούλη.

Διαβάζουν: Maria Rosa Caracausi, Νίκη Κωνσταντίνου-Σγουρού, Enrico Palumbo,

Παναγιώτης Παντζαρέλας, Ιφιγένεια Παπούλη, Ελένη Πετρίδου, Κατερίνα

Τικτοπούλου)

ε. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Συμμετοχή στην «Ημερίδα Επαγγελματικού Προσανατολισμού» του Αρσάκειου Λυκείου Θεσσαλονίκης, 2018.

- Διαδικτυακή εισήγηση για τον Σολωμό στο 3ο Γυμνάσιο Θέρμης, τον Μάρτιο 2021, στο πολιτιστικό πρόγραμμα για την Ημέρα Ποίησης που διηύθυναν οι καθηγήτριες: Δήμητρα Ραφτούδη και Σταυρούλα Γιάγκου.

στ. ΟΜΙΛΕΣ ΓΙΑ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΟ

*[1] 20 Νοεμβρίου 2017, Θεσσαλονίκη, Δημοτική Βιβλιοθήκη, «Ο Σολωμός <ως> αναγνώστης»

*[2] 13.2.2020 Αθήνα, Αμφιθέατρο Αργυριάδη, Κεντρικό Κτίριο Πανεπιστημίου, ΑΣΚΙ-ΚΙΠΚΕ / Διοργάνωση κύκλου Διαλέξεων ΚΙΚΠΕ *Η επανάσταση του 1821, κινητήριες ιδέες και συλλογικότητες* / Ομιλία με τίτλο «Από τον πολίτη του κόσμου στον εθνικό ποιητή. Ο Διονύσιος Σολωμός» <https://www.blod.gr/events/i-epanastasi-tou-1821-kinitiries-idees-kai-syllogikotites/>

*[3] 26 Ιανουαρίου 2023, Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΑΠΘ, με θέμα «Ο λογοτέχνης, η γραφή και η περιπέτεια της γραφής στα λογοτεχνικά αρχεία»

*[4] 27 Απριλίου 2023. Αθήνα, Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου «Φιλελεύθερα τραγούδια». Ομιλία με θέμα «Ύμνος εις την Ελευθερίαν: ποίηση και επανάσταση»

*[5] 19 Μαΐου 2023 «Έκθεση: Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι: Πρόσωπα του '21 (19/6 - 13/8/23) Εθνικό Ιστορικό Μουσείο – Αθήνα. Ομιλία με θέμα «Ποίηση και πολιτική: ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Δ. Σολωμού» (βλ. εδώ, ΚΑΔ047)

Κ. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ & ΗΜΕΡΙΔΕΣ

- [1] 10-12 Ιουνίου 1988, Υπουργείο Πολιτισμού, Ζάκυνθος: *Επιστημονική συνάντηση για τα 180 χρόνια από τη γέννηση του Δ. Σολωμού* («Οι στοχασμοί στους “Ελεύθερους Πολιορκισμένους” και το πέρασμα από το Α΄ στο Β΄ Σχεδιάγραμμα»).
- [2] 20-22 Μαΐου 1993, Università della Tuscia & Associazione nazionale di studi neogreci, Βιτέρμπο: *IV Convegno di Studi Neogreci. Testi letterari italiani tradotti in Greco (dal '500 ad oggi)* («Ο Σολωμός “μεταφραστής” του Σολωμού»).
- [3] 25-27 Απριλίου 1996, Α.Π.Θ. (Τομέας ΜΝΕΣ): *Ζ΄ Επιστημονική Συνάντηση αφιερωμένη στην Ελένη Τσαντσάνογλου. Εκδοτικά και ερμηνευτικά ζητήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας* («Παρατηρήσεις για τη διγλωσσία του Σολωμού: ανάμεσα στα ιταλικά και τα ελληνικά»).
- [4] 30 Οκτωβρίου - 1 Νοεμβρίου 1997, Εταιρεία Σπουδών Σχολής Μωραΐτη, Αθήνα: *Διονύσιος Σολωμός: “Κανών” Νεοελληνικού Πνευματικού Βίου;* («Οι τύχες του αποσπασματικού σολωμικού έργου»).
- [5] 2-4 Οκτωβρίου 1998, Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Δελφοί: *Επιστημονική Συνάντηση. Ο Σολωμός και η Ευρώπη* («Καταβολές και μεταβολισμοί της ιταλικής παιδείας του Σολωμού: το σονέτο “La Religione di Canova”»).
- [6] 29 Σεπτεμβρίου - 2 Οκτωβρίου 2005, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: *Neograeca Medii Aevi VI. Γλώσσα, Παράδοση και Ποιητική* («Τα έγγραφα ως πηγές για την πρώιμη νεοελληνική») [από κοινού με την Ελένη Καραντζόλα και την Κατερίνα Φραντζή].
- [7] 24-25 Νοεμβρίου 2005, Τμήμα Φιλολογίας, Α.Π.Θ.: *Επιστημονική Συνάντηση: Νέες Τεχνολογίες και Φιλολογικές Σπουδές* («Γλωσσική πληροφορία και ημιαυτόματη αναζήτηση: ΗΣΚ της πρώιμης νεοελληνικής») [από κοινού με την Ελένη Καραντζόλα και την Κατερίνα Φραντζή].
- [8] 27 Οκτωβρίου 2007, *Ημερίδα για τον Διονύσιο Σολωμό*, Σύνδεσμος Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων (ΟΕΛΜΕΚ) και Ένωση Λογοτεχνών Κύπρου, με τη στήριξη των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού («Ο ιταλόγλωσσος Σολωμός»).
- [9] 24-26 Νοεμβρίου 2010, Palermo: *VIII Convegno dell' Associazione Nazionale di Studi Neogreci. La Grecia allo specchio. Complessità e attualità della cultura neogreca.* («Ο ένδον καθρέπτης. Διγλωσσία και λογοτεχνία στα Επτάνησα του 19ου αιώνα»).
- [10] 14-16 Οκτωβρίου 2011, Θεσσαλονίκη: *Ι΄ Πανελλήνιο Συνέδριο: Η γλώσσα της παιδείας και των μεταρρυθμίσεων.* («Όψεις της δημιουργικής γραφής του Σολωμού και του Σεφέρη»).
- [11] 21-25 Οκτωβρίου 2011, Χανιά: *11^ο Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο.* («Κειμενογλωσσική ανάλυση διαθηκών Κρητών νοταρίων»).
- [12] 3-6 Νοεμβρίου 2011, Θεσσαλονίκη: *ΙΓ΄ Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση του Τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών.* («Ο κριτικός λόγος του Σολωμού»).

- [13] 26-28 Ιουνίου 2012, Βέροια: Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο *Ελευθερία και Ευθύνη κατά τον Απόστολο Παύλο*, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των ΙΗ΄ Παύλειων ("Το ζητούμενο της Ελευθερίας, ο Σολωμός και η λογοτεχνία της Επτανήσου").
- [14] 1-4 Νοεμβρίου 2012, Ηράκλειο: VII Διεθνές Συνέδριο NEOGRAECA MEDII AEVI : *Χαρτογραφώντας τη δημόδη λογοτεχνία (12ος-17ος αι.)* (σε συνεργασία με την αναπληρώτρια καθηγήτρια Γλωσσολογίας Ε. Καραντζόλα, «Γλώσσα της δημόδους λογοτεχνίας και Ιστορία της ελληνικής (12ος - 17ος αι.)»).
- [15] 24 Μαΐου 2013, Ρώμη: *L'isola di Zante: ponte tra Grecia e Italia* («Dionisios Solomòs. Poesia e Politica»).
- [16] 24-25 Οκτωβρίου 2013, Πάδοβα: *Due giornate di studio in memoria di Filippo Maria Pontani: Autografi letterari romanzi e neogreci: problemi teorici, editoriali e interpretativi* («Il problema ecdotico delle poesie incompiute di Dionisios Solomòs e il metodo "analitico"»).
- [17] 28-30 Νοεμβρίου 2013, Αθήνα, ΕΚΠΑ: *Η Νεοελληνική Λογοτεχνία σήμερα. Κοινωνία και Εκπαίδευση* : «Σκέψεις για τη σημασία και τη λειτουργία του διδακτικού βιβλίου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση» & Συμμετοχή στο Στρογγυλό Τραπέζι: *Η διδασκαλία της λογοτεχνίας στην εκπαίδευση*.
- [18] 15 March 2014, Θεσσαλονίκη, Α.Π.Θ.: «Projecting D. Solomos' Edition in the Digital Age», The study of literature in the digital age. School of English, Department of English Literature (σε συνεργασία με την υποψήφια διδάκτορα Ε. Πετρίδου).
- [19] 27-30 Μαρτίου 2014, Θεσσαλονίκη, Α.Π.Θ.: «Σημειώσεις για την ανάγνωση της ποίησης», ΙΔ΄ Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση Τομέα ΜΝΕΣ, Τμήμα Φιλολογίας, *Ζητήματα Νεοελληνικής Φιλολογίας: μετρικά, υφολογικά, κριτικά, μεταφραστικά. Μνήμη Ε.Α. Κοκόλη*.
- [20] 1-4 Μαΐου 2014, Κέρκυρα, Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών, Μουσείο Σολωμού: «Γραφές του Εγώ στα Επτάνησα του 19ου και του 20ού αιώνα», Ι΄ Διεθνές Πανιόνιο Συνέδριο.
- [21] 9-11 Οκτωβρίου 2015, Κομοτηνή, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, 20 χρόνια λειτουργίας του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας: *Ταυτότητες: Γλώσσα και Λογοτεχνία*, («Αυθιστορήσεις Επτανησίων και ζητήματα ταυτότητας στα Επτάνησα του 19ου και 20ού αιώνα»).
- [22] 5-6 Νοεμβρίου 2015, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], ΑΠΘ : «Ετυμολόγηση λέξεων σε νοταριακά κείμενα του 16ου αιώνα», 1ο Διεθνές Συνέδριο για την Ετυμολογία της Ελληνικής Γλώσσας.
- *[23] 4-6 Νοεμβρίου 2016, Κομοτηνή, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης: «Για μια νέα έκδοση του σολωμικού έργου: προβληματισμοί και προτάσεις», Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα "Διασταυρώσεις και συνομιλίες με το έργο του Στυλιανού Αλεξίου. Ζητήματα Ελληνικής Φιλολογίας και Ανθρωπιστικών Επιστημών", Μνήμη Στυλιανού Αλεξίου & Μάρθας Αποσκήτη.

- *[24] 23 Φεβρουαρίου 2017, Αθήνα, Εταιρεία Παπαδιαμαντικών Σπουδών: «Σχεδιάζοντας μια ψηφιακή έκδοση του Παπαδιαμάντη», Εκδοτικά στον Παπαδιαμάντη: Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον.
- *[25] 1-4 Μαρτίου 2017, Θεσσαλονίκη, Τομέας ΜΝΕΣ του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ: «Ρευστά κείμενα», Διεθνές Συνέδριο με θέμα "Περάσματα, μεταβάσεις, διελεύσεις: όψεις μιας λογοτεχνίας εν κινήσει", Μνήμη Δ.Ν. Μαρωνίτη.
- *[26] 19-22 Οκτωβρίου 2017, Θεσσαλονίκη, με τη συνεργασία τεσσάρων Τμημάτων του ΑΠΘ : Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Τμήμα Φιλολογίας - Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής του ΑΠΘ: «Στα ίχνη του "ψηφιακού" αναγνώστη της λογοτεχνίας» Διεθνές Συνέδριο με θέμα "Λογοτεχνική ανάγνωση στο σχολείο και στην κοινωνία".
- *[27] 1 Δεκεμβρίου 2017, Βερολίνο, Workshop στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος *Viaggio da Berlino a Zante*. Τίτλος ομιλίας: «...*nella quiete della piccola stanza propria*... Οι αναγνωστικές διαδρομές του Σολωμού και η ανασυγκρότηση της βιβλιοθήκης του», Freir Universität Berlin.
- *[28] 15-16 Δεκεμβρίου 2017, Αθήνα, Τομέας Νεοελληνικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ: «Βιογραφήσεις και μυθοποιήσεις του Δ. Σολωμού», Διεθνές Συμπόσιο / Θέματα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του 20ού αιώνα, Προς τιμήν της Έρης Σταυροπούλου.
- *[29] 20-21 Απριλίου 2018, Θεσσαλονίκη, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ: «Όψεις αφηγηματικού λόγου σε δημώδη πεζά κείμενα του 16ου αιώνα», 39η Συνάντηση Τομέα Γλωσσολογίας, Μνήμη Μ. Σετάτου.
- *[30] 21-25 Μαΐου 2018, Κεφαλονιά, Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών: «Το σολωμικό αρχείο», ΙΑ' Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο. <https://panionio.wordpress.com/>
- *[31] 26-27 Μαΐου 2018, Ρέθυμνο, Διεθνής συνάντηση διοργανωμένη από το "Εργαστήριο Λογοτεχνικών ειδών & Ιστορίας της λογοτεχνίας" του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου της Κρήτης: «Literary Studies and Digital Technologies» (Ελένη Πετρίδου & Κατερίνα Τικτοπούλου, Ψηφιακός Σολωμός: το πρόγραμμα ψηφιοποίησης των σολωμικών αυτογράφων στο ΑΠΘ) <http://philology.uoc.gr/ereuna/laboratories-research-facilities/literary-genres-and-literary-history>
- *[32] 5-7 Οκτωβρίου 2018, Λουντ, ΣΤ' Ευρωπαϊκό Συνέδριο Νεοελληνικών Σπουδών με θέμα «Ο ελληνικός κόσμος σε περιόδους κρίσης και ανάκαμψης, 1204-2018», (σε συνεργασία με την καθηγήτρια Γλωσσολογίας Ε. Καραντζόλα, «διά να εγνωρίζει πάσα μικρός άνθρωπος»: η μαρτυρία των περικειμένων σχετικά με την επιλογή της δημώδους τον 16^ο-17^ο αι.». <https://konferens.ht.lu.se/en/6th-european-congress-of-modern-greek-studies/greek/about/>
- *[33] 15-17 Νοεμβρίου 2018, Πράγα, 15ο Διεθνές Συνέδριο της European Society for Textual Scholarship με θέμα «Author as Editor and Editor as Author», (σε συνεργασία

- με την υποψήφια διδάκτορα Ε. Πετρίδου, «On displaying textual fluidity in (digital) genetic editions»). <https://ests.ff.cuni.cz/>
- *[34] 6-7 Ιουνίου 2019, Λισαβόνα, Διεθνές Συνέδριο του School of Arts and Humanities, University of Lisbon με θέμα «Writing and Revision Stages», (σε συνεργασία με την υποψήφια διδάκτορα Ε. Πετρίδου, «Visualizing writing stages in a digital genetic edition: the case of scholarly uncertainty»).
- *[35] 30 Αυγούστου 2019, Θεσσαλονίκη, Ημερίδα *Νέοι τρόποι ψηφιακής προβολής πολιτισμικού υλικού*, οργανωμένη από την DataScouting, Ομιλία με τίτλο «Νέα περιβάλλοντα (λογοτεχνικής) ανάγνωσης στην ψηφιακή εποχή» <https://events.datascouting.com/new-trends-on-digital-projection-of-cultural-heritage/>
- *[36] 25-27 Σεπτεμβρίου 2019, Βουδαπέστη, 2ο Διεθνές Συνέδριο του Centre for Digital Humanities at Eötvös Loránd University (ELTE.DH) με θέμα: «Distant Reading», (σε συνεργασία με τους Β. Βασιλειάδη, Α. Σάγγου, Ελένη Πετρίδου, Κ. Θεοδωρίδη, «Building distant reading tools for handling variations/polytype in spelling: the case of the “Digital Solomos” project»).
- *[37] février 2021, sera consacré au thème de « La liberté des Grecs », DÉPARTEMENT DES SCIENCES DE L’ANTIQUITÉ, Unité de langue et littérature grecques, l’Université de Genève. Ανακοίνωση με θέμα: «Libertà vo cantando»: Ποίηση και Επανάσταση στον Σολωμό, από τον *Υμνο εις την Ελευθερίαν* στους *Ελεύθερους Πολιορκισμένους*.
- *[38] 25 Φεβρουαρίου 2021, Μιλάνο, διαδικτυακό σεμινάριο στη σειρά διπλών διαδικτυακών σεμιναρίων που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο του Μιλάνου με τη συμμετοχή Ελλήνων και Ιταλών μελετητών και με θέμα «1821-2021: la Rivoluzione greca, l’Italia e l’Europa. Prospettive di studio». Ομιλία με τίτλο «Solomòs e Kalvos: da poeti italiani a poeti greci». https://usr.istruzioneelombardia.gov.it/wp-content/uploads/2021/02/Webinar_1821_2021_locandina_25.2-5.3.pdf
- *[39] 29 Οκτωβρίου 2021, Ζάκυνθος, διαδικτυακό συνέδριο «Τα Επτάνησα και το 1821. Γεγονότα-πρόσωπα-γραφές», οργανωμένο από το Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων και την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων – Π.Ε. Ζακύνθου. Ανακοίνωση με θέμα «Ο Σολωμός και η ελληνική επανάσταση. Η διαμόρφωση του εθνικού ποιητή». <https://zakynthos-museumsolomos.gr/eptanisa-1821.html>
- * [40] 16 Νοεμβρίου 2021, Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «200 χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης (1821 – 2021): ιστορία, λογοτεχνία, πολιτισμός» οργανωμένο από το Τμήμα Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας της Φιλολογικής Σχολής του Κρατικού Πανεπιστημίου Λομονόσοφ της Μόσχας και την Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών της Ρωσίας, με θέμα «Αναζητώντας την έννοια του έθνους στην ελληνική πεζογραφία του 19ου αιώνα» (σε συνεργασία με τη Φ. Κοϊδάκη).
- *[41] 17-19 Μαρτίου 2022, Οξφόρδη, 17ο Διεθνές Συνέδριο της European Society for Textual Scholarship με θέμα «Histories of the Holograph. From Ancient to Modern manuscripts and beyond», με θέμα «Materiality (that) matters». <https://octet.web.ox.ac.uk/event/ests-2022-histories-holograph>

- *[42] 22 Μαρτίου 2022, Θεσσαλονίκη, Κύκλος σεμιναρίων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τομέα ΝΕΣΣ του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ. Ομιλία με θέμα «Υλικότητα, γραφή και ποιητική στο σολωμικό αρχείο».
- *[43] 20-22 Ιουνίου 2022, Ρόδος, Twentieth International Conference on *New Directions in the Humanities*, Department of Mediterranean Studies, School of Humanities, University of the Aegean, κεντρική ομιλία με θέμα «Literature in the light of the digital screen».
- *[44] 18-21 Οκτωβρίου 2023, Ζάκυνθος, IB' Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο, Ζάκυνθος (18-21 Οκτωβρίου 2023): κεντρική ομιλία στην εναρκτήρια συνεδρίαση, με θέμα «Σύγχρονες έντυπες και ψηφιακές εκδόσεις των σολωμικών έργων» <https://panioniosynedrio.gr/>
- *[45] 9-10 Δεκεμβρίου 2023, Ζάκυνθος, Συνέδριο για τα 200 χρόνια από τη συγγραφή του *Ύμνου εις την Ελευθερίαν* «Χαίρε ω Χαίρε Ελευθεριά» οργανωμένο από το Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων και την Ιονική Ακαδημία 1808. Ομιλία με θέμα «Για τον διάλογο του *Ύμνου εις την Ελευθερίαν* με την εποχή του» <https://ymnos2023.com/>

ΚΑ. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Στην ενότητα «ΚΑ. Δημοσιεύματα» περιέχονται συνολικά 87 λήμματα, κατανεμημένα στις κατηγορίες «α. Αυτοτελή δημοσιεύματα», «β. Επιστημονική επιμέλεια τόμων και εκδόσεων», «γ. Μελετήματα», «δ. Ποικίλα άρθρα», «ε. Μεταφράσεις» και «στ. Φιλολογική-εκδοτική επιμέλεια τόμων».

α. Αυτοτελή Δημοσιεύματα

- [001] *Δύο επιμνημόσυνα ποιήματα του Σολωμού. Εις το θάνατο του Λορδ Μπάιρον και Νεκρική Ωδή II. Αναλυτική και χρηστική έκδοση*, δακτυλόγραφη διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη 2003, 499σελ.
- [002] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητα 6, (α) *Εις τον θάνατον του Λορδ Μπάιρον. Νεότερο χειρόγραφο θεωρημένο (Ακαδημίας Αθηνών αρ. 1)* Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Κατερίνα Τικτοπούλου (β) *Παράρτημα: Ενδιάμεσο τετράδιο, θεωρημένο (Ζακύνθου αρ. 20)*. Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Κατερίνα Τικτοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2005.
- [003] Ευάγγελος Ιντζίδης, Αθανάσιος Παπαδόπουλος, Αριστοτέλης Σιούτης & Κατερίνα Τικτοπούλου, *Τα απίθανα μολύβια. Γλώσσα Γ' Δημοτικού* (Βιβλίο μαθητή σε 3 τεύχη-Τετράδιο Εργασιών σε 2 τεύχη- Βιβλίο Δασκάλου με μεθοδολογικές οδηγίες), ΥΠΕΠΘ & Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα 2006. [Βλ. στην ηλεκτρονική σελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου: www.p-i.schools.gr].
- [004] *Ο Κάτης και ο Μποντικός. Κριτική έκδοση, με εισαγωγή, σχόλια και γλωσσάριο*, Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, Ηράκλειο 2010.

[005] Τιτίκα Δημητρούλια & Κατερίνα Τικτοπούλου, *Ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο], Αθήνα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015 <http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-472>

*[006] Ελένη Κακουλίδη-Πάνου, Ελένη Καραντζόλα & Κατερίνα Τικτοπούλου, *Δημόδης πεζός λόγος του 16ου αιώνα*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2023, 761σσ.

*[007] Driscoll M. J., E. Pierazzo (επιμ.), *Ψηφιακές φιλολογικές εκδόσεις: θεωρίες και πρακτικές*, Μετάφραση Κ. Τικτοπούλου, Μ. Ακριτίδου, Ε. Πετρίδου και Φ. Κοϊδάκη, Αθήνα, Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2023.
<https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-391>

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ

- Διονυσίου Σολωμού, *Ramuscelli che alla fine daranno l'Albero / Κλαδάκια που στο τέλος θα δώσουν το Δέντρο*, Εισαγωγή - έκδοση - μετάφραση, σημειώσεις-σχόλια Κατερίνα Τικτοπούλου [υπό έκδοση σε αναθεωρημένη μορφή].
- Η αυτοβιογραφία του Στέφανου Μαρτζώκη (έκδοση της αυτοβιογραφίας του Στέφανου Μαρτζώκη με εισαγωγή, σχόλια και γλωσσάρι, εκδ. Περίπλους)

β. Επιστημονική Επιμέλεια τόμων & εκδόσεων

[001] *Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Διονυσίου Σολωμού και οι ξενόγλωσσες μεταφράσεις του*, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη 1998.

[002] *Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Διονυσίου Σολωμού και οι τρεις πρώτες μεταφράσεις του / The Hymn to Liberty and the first three translations*, Βουλή των Ελλήνων-Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Αθήνα 1999.

[003] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητα 1: *Νεανικό Τετράδιο (1820-1828)*, Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη, Επιμέλεια Κατερίνα Τικτοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης - Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, Αθήνα 1999.

[004] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητα 3: *Εις τον θάνατον του Λορδ Μπάιρον. Αρχαιότερο χειρόγραφο (Ζακύνθου αρ. 10)*. Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη, Επιμέλεια Κατερίνα Τικτοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης - Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, Αθήνα 2002.

[005] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητα 4: *Εις τον θάνατον του Λορδ Μπάιρον. Νεότερο χειρόγραφο θεωρημένο* (Εθνικής Βιβλιοθήκης Φ 92). Τεύχος Α':

Φωτοτυπίες, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Επιμέλεια Κατερίνα Τικτοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2003.

- [006] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητες 8-10: *Οι Ελεύθεροι Πολιορκισμένοι (Ζακύνθου αρ. 11)*, Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Κατερίνα Τικτοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, 2011.
- [007] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητες 11: *Σατιρικά Διάφορα*, Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Κατερίνα Τικτοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, 2012.
- [008] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητες 13-15, Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Κατερίνα Τικτοπούλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, 2012.

γ. Μελετήματα

- [001] «Ακαδημίας Αθηνών αρ. 66: αντίγραφο Πολυλά. (Ένα λανθάνον χειρόγραφο του Σολωμού)», περ. *Μολυβδο-κονδυλο-πελεκητής* 1 (1989), σ. 43-55.
- [002] «Παρατηρήσεις για τη διγλωσσία του Σολωμού: ανάμεσα στα ιταλικά και στα ελληνικά», στο: *Μνήμη Ελένης Τσαντσάνογλου. Εκδοτικά και ερμηνευτικά ζητήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Πρακτικά Ζ' Επιστημονικής Συνάντησης*, Θεσσαλονίκη 1998, σ. 207-229. [Αναδημοσίευση στο περ. *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici* 34 (1997) [=1998], σ. 203-228].
- [003] «Οι "Στοχασμοί" του Σολωμού στους *Ελεύθερους Πολιορκημένους*», στο: *2+7 εισηγήσεις για το Διονύσιο Σολωμό*, Εκδόσεις Περίπλους, Αθήνα 1998, σ. 95-107.
- [004] «Οι τύχες του ανολοκλήρωτου έργου του Διονυσίου Σολωμού. Αμηχανία και εύγλωττες μεταφορές», στο: *Σολωμός: Κανών ποιητικού βίου*, Σχολή Μωραΐτη, Αθήνα 1999, σ. 61-136.
- [005] «Καταβολές και μεταβολισμοί της ιταλικής παιδείας του Σολωμού: "La Religione di Canova"», περ. *Πόρφυρας* 95-96 (Ιούλιος - Σεπτέμβρης 2000: *Αφιέρωμα στον Διονύσιο Σολωμό*), σ. 184-196.
- [006] «Ένα βιογραφικό σκηνογράφημα του Σπ. Ζαμπέλιου για τον Σολωμό», στο: *Ο λόγος της παρουσίας. Τιμητικός τόμος για τον Παν. Μουλλά*, Επιμέλεια Μαίρη Μικέ, Μίλτος Πεχλιβάνος, Λίζυ Τσιριμώκου, Εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 2005, σ. 313-328.
- [007] «Η "Ξανθούλα", η ωδή "Εις μοναχήν" και η ταυτότητα δύο σολωμικών στροφών», περ. *Κονδυλοφόρος* 4 (2005), σ. 29-40.

- [008] «*Ramuscelli che alla fine daranno l'Albero*. Ένα ανέκδοτο σατιρικό σύνθεμα του Σολωμού. Πρόδρομη δημοσίευση», περ. *Κονδυλοφόρος* 8 (2009) 9-37.
- [009] «L'edizione veneta dell'*Ode per Prima Messa* di Dionysios Solomòs», στο «*Alle gentili arti ammaestra*». *Studi in onore di Alkistis Proiou*, Επιμέλεια Angela Armati, Marco Cerasoli & Cristiano Luciani, Dipartimento di Filologia Greca e Latina, Università di Roma La Sapienza, Ρώμη 2010, σ. 352-374.
- [010] «Η πρώτη έκδοση της *Ωδής για Πρώτη Λειτουργία* του Δ. Σολωμού», περ. *Κονδυλοφόρος* 9 (2010) 7-27.
- [011] «Ο ιταλόγλωσσος Σολωμός», *Διονύσιος Σολωμός (150 χρόνια από τον θάνατο του ποιητή)*. Πρακτικά Επιστημονική Ημερίδας, Επιμέλεια Γιώργος Κ. Μύαρης, Λευκωσία, 2011, σ. 53-71.
- [012] Ελένη Καραντζόλα, Κατερίνα Τικτοπούλου & Κατερίνα Φραντζή, «Τα νοταριακά έγγραφα ως πηγές για την πρώιμη νεοελληνική γλώσσα», στο *Πρώιμη Νεοελληνική Δημόδης Γραμματεία. Γλώσσα, Παράδοση και Ποιητική*, Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο, 2012, σ. 473-501.
- [013] «Ο κριτικός λόγος του Σολωμού», *Νεοελληνική λογοτεχνία και κριτική από τον Διαφωτισμό έως σήμερα*, Πρακτικά ΙΓ΄ Διεθνούς Επιστημονικής Συνάντησης του Τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών. Μνήμη Παν. Μουλλά, Σοκόλης, Αθήνα, 2014, σ. 119-201.
- [014] «Σκέψεις για τη σημασία και τη λειτουργία του διδακτικού βιβλίου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση», στο *Η Νεοελληνική Λογοτεχνία σήμερα. Κοινωνία και Εκπαίδευση*, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου (Αθήνα, 28-30 Νοεμβρίου 2013), ΕΚΠΑ, Αθήνα, 2015, σ. 189-200.
- [015] «Il problema ecdotico delle poesie incompiute di Dionisios Solomòs e il metodo "analitico"», στο Pavlou, K. & Pilidis, G., (επιμ.) *Autografi letterari romanzi e neogreci. Due giornate di studio in memoria di Filippo Maria Pontani*. Πάδοβα (24-25 Οκτωβρίου 2013). Πάδοβα: S.A.R.G.O.N. Editrice e Libreria, 2015, σ. 101-123.
- *[016] [α] «Κέντρο και περιφέρεια. Περιφερειακές μορφές αυτοβιογραφίας: τα Επτάνησα», στο Μ. Χρυσανθόπουλος, Β. Βασιλειάδης, Γ. Δεληβοριά, Αικ. Τικτοπούλου, *Αυτοβιογραφία μεταξύ ιστορίας και λογοτεχνίας στον 19ο αιώνα*, Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2015, σ. 182-218
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3348>
- [β] «Ο αυτοβιογραφικός λόγος και το έθνος: το ιστορικό πλαίσιο» (σε συνεργασία με τον Μ. Χρυσανθόπουλο), *ό.π.*, σ. 27-42
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3351>
- *[017] α. «Ψηφιακές αναγνωστικές πρακτικές», στο *Σελιδοδείκτες για την ανάγνωση της λογοτεχνίας*, επιμέλεια Β. Βασιλειάδης & Κ. Δημοπούλου, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2015, σ. 145-151.

- β. «Το (λογοτεχνικό) αρχείο ως συγκείμενο», στο *Σελιδοδείκτες για την ανάγνωση της λογοτεχνίας*, επιμέλεια Β. Βασιλειάδης & Κ. Δημοπούλου, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2015, σ. 69-77.
- [018] «Γραφές του Εγώ στα Επτάνησα του 19^{ου} και του 20^{ού} αιώνα», στο *Ι΄ Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο, Κέρκυρα, 30 Απριλίου - Μαΐου 2014, Τα πρακτικά: III. Λογοτεχνία*, γενική επιμέλεια Δημήτρης Κονιδάρης, *Κερκυραϊκά Χρονικά*, Κέρκυρα, 2017, σ. 539-549.
- [019] «Dionisios Solomòs. Poesia e Politica», *Kalvos e Solomòs. Studi e ricerche*, a cura di Christos Bintoudis, Bulzoni, Roma, 2017, 191-202.
- *[020] Γιαννούλα Γιαννουλοπούλου, Ελένη Καραντζόλα & Κατερίνα Τικτοπούλου, «Ετυμολόγηση λέξεων σε νοταριακά κείμενα του 16^{ου} αι.», στο *Ελληνική ετυμολογία / Greek etymology*, Επιμ. Χρ. Τζιτζιλής & Γ. Παπαναστασίου, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), Θεσσαλονίκη, 2017, σ. 372-393.
- *[021] «Μια ευεργετική διαμεσολάβηση», επιλεγόμενα στο *Διονύσιος Σολωμός, Η Γυναίκα της Ζάκυθος*, Εισαγωγή-Κείμενο-Γλωσσάρι Ελένη Τσαντσάνογλου, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, 2017, σ. 131-182.
- *[022] «1+1 μικρά σολωμικά», *Κονδυλοφόρος* 16 (2018) 48-71.
- *[023] «Όψεις αφηγηματικού λόγου σε δημώδη πεζά κείμενα του 16ου αιώνα», στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μνήμη Μιχάλη Σετάτου*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 2019, σ. 947-960.
- http://www.ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_39_947_960.pdf
- *[024] «Βιογραφήσεις και μυθοποιήσεις του Δ. Σολωμού», *Θέματα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του 20ού αιώνα. Τιμητικός τόμος για την Έρη Σταυροπούλου*, επιμέλεια Θ. Αγάθος, Λ. Ιωακειμίδου, Γ. Ξούριας, Gutenberg, Αθήνα, 2020, σ. 527-549.
- *[025] Katerina Tiktopoulou, Eleni Petridou, Vasilis Vasileiadis, Anna Saggou, Kostas Theodoridis, «Digitizing Dionysios Solomos' Manuscripts», *Neograeca Bohemica* 20 (2020) 71-87.
- *[026] «...nella quiete della piccola stanza propria... Οι αναγνωστικές διαδρομές του Σολωμού και η ανασυγκρότηση της βιβλιοθήκης του», *Νέα Εστία* 1888 (Σεπτέμβριος 2021) 769-786.
- *[027] Fotini Koidaki & Katerina Tiktopoulou, «Encoding semantic relationships in literary texts. A methodological proposal for linking networked entities into semantic relations», *Belisage: The Markup Conference 26* (2021) 1-12.
<https://www.balisage.net/Proceedings/vol26/html/Koidaki01/BalisageVol26-Koidaki01.html>
- *[028] Christina Tzogka, Fotini Koidaki, Stavros Doropoulos, Ioannis Papastergiou, Efthymios Agrafiotis, Katerina Tiktopoulou, Stavros Vologiannidis, «OCR Workflow: Facing Printed Texts of Ancient, Medieval and Modern Greek Literature» Qurator 2021
<https://dblp.org/db/conf/qurator/qurator2021.html#TzogkaKDPATV21>

- *[029] Fotini Koidaki, Despina Christou, Aikaterini Tiktopoulou, Grigorios Tsoumakas, «The concept of nation in nineteenth-century Greek fiction through computational literary analysis», *Proceedings of the Workshop on Natural Language Processing for Digital Humanities*, NLP4DH, 2021, 75-84.
https://rootroo.com/downloads/nlp4dh_proceedings_draft.pdf
- *[030] «Solomòs e Kalvos: da poeti italiani a poeti greci», *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici* 57 ([2020] 2021) 315-337.
- *[031] Ελένη Καραντζόλα & Κατερίνα Τικτοπούλου, «Κειμενογλωσσολογική ανάλυση διαθηκών Κρητών νοταρίων», *Κρητικά Χρονικά* ΜΒ' (2022) 221-252.
- *[032] Eleni Petridou & Katerina Tiktopoulou, «Reaching out to the reader. The audio guide as a tool in digital genetic editions», *Textual Cultures: Texts, Contexts, Interpretation*, 15.1 (Spring 2022) 126-134. <https://muse.jhu.edu/pub/269/article/867244>
- *[033] «Ο Σολωμός και η Ελληνική Επανάσταση. Η διαμόρφωση του εθνικού ποιητή», *Τα Επτάνησα και το 1821. Γεγονότα-πρόσωπα-γραφές*, Πρακτικά Διαδικτυακού Συνεδρίου, Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων, Εκδόσεις Περίπλους, Διονύσης Βίτσος, Αθήνα 2022, 168-186.
- *[034] «Η έκδοση του σολωμικού έργου: προβλήματα και προτάσεις», *Διονύσιος Σολωμός και Κύπρος*, Πρακτικά του Γ' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου του Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής (Πανεπιστήμιο Κύπρου, 23-25 Σεπτεμβρίου 2022), επιμέλεια Δημήτρης Αγγελάτος, Λεωνίδα Γαλάζη, Νίκος Μαθιουδάκης, Μαριλένα Πόρακου, Όμιλος Λογοτεχνίας & Κριτικής, Λευκωσία 2023, 63-87.

ΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

- *[035] Κατερίνα Τικτοπούλου, Μαρία Ακριτίδου, Ελένη Πετρίδου, «Συγκροτώντας το ψηφιακό αρχείο του Σολωμού», *Αρχείων Τάξις* [υπό δημοσίευση]
- *[036] «Τα χειρόγραφα του Σολωμού και ο εκτεταμένος (εκτενής/ενδρασιακός) συγγραφικός νους» [υπό δημοσίευση]
- *[037] «Σύγχρονες έντυπες και ψηφιακές εκδόσεις των σολωμικών έργων», στο Πρακτικά IB' Διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου, Ζάκυνθος (18-21 Οκτωβρίου 2023) [υπό δημοσίευση]

δ. Ποικίλα άρθρα & δημοσιεύσεις

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

- [038] Ευρετήριο Ονομάτων και Πραγμάτων του τόμου *Διονυσίου Σολωμού Άπαντα*, τόμ. Γ': *Αλληλογραφία*, Επιμέλεια-σημειώσεις Λίνος Πολίτης, Αθήνα, Ίκαρος 1991, σ. 629-649.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

- [039] Διονύσιος Σολωμός. *Βιβλιογραφικές Προτάσεις*, Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, Αθήνα 1998 [τρίπτυχο].
- [040] «Το ανολοκλήρωτο σολωμικό έργο», στο ένθετο «Επτά Ημέρες» της εφημ. *Η Καθημερινή* (Κυριακή 24 Μαΐου 1998), σ. 9-11.
- [041] «Dionysios Solomos. The two great challenges: liberty and language», στο: *Greece: books and writers*, National Bank of Greece & Ministry of Culture, Αθήνα 2001, σ. 94-98.
- [042] «Διονύσιος Σολωμός», εφημ. Τα Νέα, ένθετο: *Βιβλιοδρόμιο* (30-31 Δεκεμβρίου 2006) 2-3.
- [043] «Διονύσιος Σολωμός», στο *Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων* (2007-2008). <https://zakynthos-museumsolomos.gr/gennisi.html>
- [044] «Το ζητούμενο της Ελευθερίας, ο Σολωμός και η λογοτεχνία της Επτανήσου», στο *Ελευθερία και Ευθύνη κατά τον Απόστολο Παύλο, Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου*, Ιερά Μητρόπολις Βεροίας, Ναούσης & Καμπανίας, Βέροια, 2012, σ. 235-251.
- [045] «Διονύσιος Σολωμός (1798-1857). Για τη ζωή και το έργο του», στο *Ανεμόσκαλα. Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποητές*. 2015 <http://www.greek-language.gr/Resources/literature/tools/concordance/index.html>
- *[046] «Η εξακολουθητική παρουσία του Διονυσίου Σολωμού», *the books' journal* 117 (Μάρτιος 2021) 36-38.
- *[047] «Ποίηση και πολιτική: ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Δ. Σολωμού», στο *Σε γνωρίζω από την όψι. Πρόσωπα του '21. Ομαδική Εικαστική Έκθεση*, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, 2023, σ. 18-23.
- *[048] «Απώλεια και παραμυθία: οι ωδές του Κάλβου και του Σολωμού για τον θάνατο του Μπάιρον», *Λόρδος Μπάιρον. Ο μεγάλος φιλέλληνας. 200 χρόνια από τον θάνατό του*, επιμ. Βασίλης Μηνακάκης, Αθήνα, Η Καθημερινή, 2024, σ. 148-155 (ένθετη έκδοση στο φύλλο της εφημ. *Καθημερινής* της Κυριακής 21/4/2024).

ΛΗΜΜΑΤΑ

- [049] Λήμμα «Η Μεταπολεμική Πεζογραφία», στο: *Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας*, Επιμέλεια Μ. Ζ. Κοπιδάκης, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1999, σ. 288-289.
- [050] Λήμμα «Η Σχολή της Θεσσαλονίκης», στο: *Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας*, Επιμέλεια Μ. Ζ. Κοπιδάκης, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 1999, σ. 304-305.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- [051] Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία-Ποιητικά κείμενα: Ντάντε Αλιγκιέρι, «Θεία Κωμωδία: Κόλαση», Άσμα τρίτο [A1]
<http://www.komvos.edu.gr/diaglossiki/poetry/Dante/Dante.htm> (Ηλεκτρονικός κόμβος, ΚΕΓ)
<https://www.greek-language.gr/greekLang/literature/education/european/poetry/dante/index.html>
 (Πύλη για την ελληνική γλώσσα, ΚΕΓ)
- [052] Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία-Ποιητικά κείμενα: Διονύσιος Σολωμός, «Στο θάνατο του Φόσκολου» [A17]
<http://www.komvos.edu.gr/diaglossiki/poetry/Solomos/Solomos.htm> (Ηλεκτρονικός κόμβος, ΚΕΓ)
<https://www.greek-language.gr/greekLang/literature/education/european/poetry/solomos/index.html>
 (Πύλη για την ελληνική γλώσσα, ΚΕΓ)
- [053] Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία-Ποιητικά κείμενα: Ούγκο Φόσκολο, «Ύμνος στη Ζάκυνθο» [A11]
<http://www.komvos.edu.gr/diaglossiki/poetry/Foskolo/foskolo.htm> (Ηλεκτρονικός κόμβος, ΚΕΓ)
<https://www.greek-language.gr/greekLang/literature/education/european/poetry/foskolo/index.html>
 (Πύλη για την ελληνική γλώσσα, ΚΕΓ)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

- [054] Διονύσιος Σολωμός (1798-1857): Το ελληνόγλωσσο έργο του
https://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/browse.html?cnd_id=10

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

- [055] «Ο Σολωμός του Coutelle», στο: *Κείμενα για το βιβλίο του Louis Coutelle Για την ποιητική διαμόρφωση του Δ. Σολωμού*, Δημήτρης Αρβανιτάκης, Αλέξης Πολίτης, Κατερίνα Τικτοπούλου, Λουί Κουτέλ, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2010, σ. 33-48.
- [056] «Η συντριμμένη λύρα» [Ρώμος Φιλύρας, *Ποιήματα. Άπαντα τα Ευρεθέντα*, 2 τόμ. Φιλολογική επιμέλεια Χ. Λ. Καραόγλου & Αμαλία Ξυνογαλά, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2013], περ. *Φιλολόγος* 160 (2015) 5-7.
- *[057] Μαρία Ακριτίδου, Σούλα Μητακίδου, Κατερίνα Τικτοπούλου, «Για τη λογοτεχνική ανάγνωση» [*Λογοτεχνική ανάγνωση στο σχολείο και στην κοινωνία*, επιμέλεια Β.

Αποστολίδου, Δ. Κόκορης, Μιχ. Ι. Μπακογιάννης, Ε. Χοντολίδου, Gutenberg, Αθήνα 2018, 894 σελ] *the book's journal* 95 (2019), σ. 74-78: η συμβολή μου στη σ. 74-75.

ε. Μεταφράσεις

[058] Μετάφραση από τα ιταλικά της «Εισαγωγής» της Renata Lavagnini (41σελ.) στο: Κ. Π. Καβάφης, *Ατελή Ποιήματα 1918-1932*, Φιλολογική έκδοση και σχόλια Renata Lavagnini, Ίκαρος, Αθήνα 1994, σ. 15-56.

[059] Μετάφραση από τα ιταλικά μέρους της ύλης του προγράμματος της θεατρικής παράστασης *Ο ιμπρεσάριος από τη Σμύρνη* του Κ. Γκολντόνι, που ανέβηκε στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος κατά τη θεατρική περίοδο 1995-1996.

[060] *Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Ιταλία / Lingua e Letteratura Neogreca in Italia*, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη 1997. [Μετάφραση της ιταλόγλωσσης ύλης του δίγλωσσου (ελληνικά-ιταλικά) τόμου.]

[061] Μετάφραση από τα ιταλικά των αρχαιοθέμων άρθρων:

(α) B. Gentili, «Μεταφράζοντας ποίηση», και

(β) F. Montanari, «Μεταφράζοντας από τα ελληνικά στα ελληνικά» από τον τόμο: *La traduzione dei testi classici. Teoria, Prassi, Storia*, Atti del Convegno di Palermo 6-9 Aprile 1988, Νάπολη 1991, σ. 31-40 και 221-231.

Οι μεταφράσεις δημοσιεύονται στον ιστότοπο «Πύλη για την ελληνική γλώσσα» του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας https://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/proposal_studies/index.html

*Driscoll M. J., E. Pierazzo (επιμ.), *Ψηφιακές φιλολογικές εκδόσεις: θεωρίες και πρακτικές*, Μετάφραση Κ. Τικτοπούλου, Μ. Ακριτίδου, Ε. Πετρίδου και Φ. Κοϊδάκη, Αθήνα, Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2023, 266σελ.
<https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-391>

[Ο τόμος δεν παίρνει εδώ χωριστή αρίθμηση, καθώς καταχωρήθηκε στην Ενότητα ΚΑα007. Επαναλαμβάνεται εδώ στον βαθμό που αποτελεί μεταφραστικό εγχείρημα.]

στ. Φιλολογική-εκδοτική επιμέλεια τόμων

[062] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητα 2: *Δεύτερο τετράδιο νεανικό*, Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Μαρία Πολίτη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2009.

[063] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητα 5: *Η Γυναίκα της Ζάκυθος*, Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Ελένη Τσαντσάνογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

- Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης - Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, Αθήνα 1998.
- [064] *Διονυσίου Σολωμού Αυτόγραφα Έργα*, Ενότητα 7: *Σατιρικό του 1833. Κρητικός (Ζακύνθου αρ. 11)*, Τεύχος Α': *Φωτοτυπίες*, Τεύχος Β': *Τυπογραφική Μεταγραφή*, Επιμέλεια Λίνος Πολίτης - Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη Ελένη Τσαντσάνογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2009.
- *[065] *Αναγόρευση του Ντίνου Χριστιανόπουλου σε επίτιμο διδάκτορα*, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 1 Ιουνίου 2011, Θεσσαλονίκη, Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, 2019, 48σελ. (σε συνεργασία με την Τασούλα Μαρκομιχελάκη).
- *[066] *Αναγόρευση του Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου σε επίτιμο διδάκτορα*, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 7 Δεκεμβρίου 2011, Θεσσαλονίκη, Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, 2019, 38σελ. (σε συνεργασία με την Τασούλα Μαρκομιχελάκη).
- *[067] *Αναγόρευση του Louis Coutelle σε επίτιμο διδάκτορα*, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 29 Φεβρουαρίου 2012. Θεσσαλονίκη, Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, 2019, 24σελ. (σε συνεργασία με την Τασούλα Μαρκομιχελάκη).
- *[068] *Αναγόρευση του Διονύση Καψάλη σε επίτιμο διδάκτορα*, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 24 Μαρτίου 2015, Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, 2019, 48σελ. (σε συνεργασία με την Τασούλα Μαρκομιχελάκη).
- *[069] *Αναγόρευση της Πόπης Πολέμη σε επίτιμο διδάκτορα*, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 22 Μαΐου 2015, Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, 2019, 40σελ. (σε συνεργασία με την Τασούλα Μαρκομιχελάκη).
- *[070] Driscoll M. J., E. Pierazzo (επιμ.), *Ψηφιακές φιλολογικές εκδόσεις: θεωρίες και πρακτικές*, Μετάφραση Κ. Τικτοπούλου, Μ. Ακριτίδου, Ε. Πετρίδου και Φ. Κοϊδάκη, Αθήνα, Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2023. 266σελ. (σε συνεργασία με τη Μαρία Ακριτίδου). <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-391>

ΚΒ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

- Ψηφιακός Σολωμός

Εστίαση στην ολοκλήρωση της εμπλουτισμένης ανάρτησης δύο αυτόγραφων τετραδίων του Σολωμού και στη δοκιμαστική λειτουργία του ιστοτόπου «Ψηφιακός Σολωμός / Digital Solomos», στο πλαίσιο της έρευνας που συνεχίζεται μετά την πρώτη

χρηματοδοτούμενη φάση του ερευνητικού έργου «Ψηφιακή έκδοση των σολωμικών χειρογράφων, παραδειγματική φιλολογική/γενετική έκδοση και λημματικοί πίνακες ιταλικών λέξεων». Η ανάρτηση και δοκιμαστική λειτουργία σχεδιάζονται για το φθινόπωρο του 2024. Το πρόγραμμα συνεχίζεται με την ολοκλήρωση και ανάρτηση όλων των σολωμικών χειρογράφων καθώς και επιπλέον εκδοτικού και ερμηνευτικού υλικού.

- Η ανασυγκρότηση της βιβλιοθήκης του Σολωμού

Το εγχείρημα της ανασυγκρότησης της «εικονικής βιβλιοθήκης» (virtual library) του Σολωμού αποτελεί ένα ερευνητικό έργο εν εξελίξει από το 2019. Στο άρθρο «...nella quiete della piccola stanza propria... Οι αναγνωστικές διαδρομές του Σολωμού και η ανασυγκρότηση της βιβλιοθήκης του» (βλ. εδώ λήμμα ΚΑγ[026]) παρουσιάζεται το ερευνητικό ζητούμενο καθώς και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη χαρτογράφηση και μελέτη της σολωμικής αλληλογραφίας. Το εγχείρημα συνεχίζεται με την καταγραφή και μελέτη άλλων πηγών –της αλληλογραφίας τρίτων που βρίσκονται στο δίκτυο του ποιητή, των αναφορών που βρίσκονται στα έργα του Σολωμού και στα χειρόγρατά του, μαρτυρίες τρίτων κοκ– και με τη διασύνδεσή τους.

- Εργογραφία Διονυσίου Σολωμού. Οι αυτοτελείς εκδόσεις, 1822-2025 (σε συνεργασία με την Κική Δημοπούλου)

Πρόκειται για πολύχρονο αυτοχρηματοδοτούμενο έργο στόχος του οποίου είναι η συγκρότηση της Εργογραφίας του Σολωμού, εστιάζοντας στις αυτοτελείς εκδόσεις. Είναι γνωστό ότι πέρα από την απόπειρα βιβλιογράφησης των σολωμικών εκδόσεων από τους Σ. Π. Βογιατζάκη και Ν. Θ. Τωμαδάκη το 1934, δεν υπάρχει άλλη συνθετική απόπειρα. Ως χρονικό όριο για την ολοκλήρωση αυτής της φάσης του εγγενώς ανοικτού ερευνητικού έργου έχει τεθεί το 2025, έτος επετειακού χαρακτήρα για τη σολωμική εκδοτική περιπέτεια καθώς θα συμπληρωθούν 200 χρόνια από την τριπλή έκδοση του *Ύμνου εις την Ελευθερίαν*. Το έργο γίνεται με την πολύτιμη συνδρομή της φιλόλογου Κικής Δημοπούλου. Για την ψηφιακή ή και έντυπη έκδοση του έργου απαιτείται και θα αναζητηθεί χρηματοδότηση.